

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ
ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟΥ
ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΕΜΜΕΣΕΣ ΤΕΝΧΙΚΕΣ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ**

της

ΚΟΥΡΤΖΑΚΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής: Νεγκάκης Χρήστος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος στην
εφαρμοσμένη λογιστική και ελεγκτική

Σεπτέμβριος 2017

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Πρώτα από όλα θέλω να ευχαριστήσω τον Διευθυντή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας κ. Νεγκάκη Χρήστο που μου έδωσε την ευκαιρία και με βοήθησε σε όλα τα στάδια αυτού του μεταπτυχιακού προγράμματος καθώς και όλους του Καθηγητές που μου συμπαραστάθηκαν.

Την διπλωματική αυτή εργασία την αφιερώνω σε ένα υπέροχο κορίτσι που γνώρισα την πρώτη μέρα στην γραμματεία του μεταπτυχιακού τμήματος, την Μάρω Πετράκη για τις υπέροχες στιγμές που μου χάρισε και την αγαπώ σαν κόρη μου. Της εύχομαι επίσης να έχει πάντα μια ανοδική και δημιουργική πορεία τόσο στην επαγγελματικής της ζωή όσο και στην προσωπική της.

Τέλος, την αφιερώνω στον μονάκριβο γιό μου ως ένα μικρό δείγμα της «δια βίου μάθησης» και της αγάπης μου, με την ευχή μου να μην σταματήσει ποτέ να προσπαθεί να ονειρεύεται και να δημιουργεί.

ΣΥΝΟΨΗ

Η μελέτη αυτή έχει ως στόχο αφενός την παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου στην πάροδο του χρόνου και των σχιζοφρενικών αλλαγών και τροποποιήσεων και αφετέρου την εφαρμογή αυτού στην πράξη εστιάζοντας στην ανάλυση ενός και μόνο κωδικού της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος που αφορά την ανάλωση κεφαλαίου. Αρχικά θα γίνει μια θεωρητική προσπάθεια αποτύπωσης του πλαισίου εφαρμογής προκειμένου να γίνει κατανοητή ώστε να εφαρμόζεται ορθά από πολίτες, φοροτεχνικούς καθώς και τους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Γίνεται επίσης μια εμπειρική διερεύνηση του θέματος με σημαντικές διευκρινήσεις και αποσαφηνίσεις σε επιμέρους προβλήματα που άπτονται του θέματος και ταλανίζουν τον Έλληνα φορολογούμενο κατά την υποβολή της φορολογικής δήλωσης ή κατά την διάρκεια κάποιου ελέγχου από την φορολογική αρχή. Βασικός στόχος αυτής της μελέτης είναι πέρα από την πληρέστερη κατανόηση του θέματος να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο και έναν πρακτικό οδηγό σε φοιτητές, λογιστές αλλά κυρίως σε κάθε πολίτη ώστε να ακολουθούν τις βασικές αρχές και τις σωστές μεθόδους ως προς την εφαρμογή του θέματος. Άλλωστε η ομοιόμορφη τήρηση ενιαίων γενικών αρχών και διαδικασιών, εν μέσω της πολυπλοκότητας της φορολογίας, από πολίτες λογιστές και κρατικούς λειτουργούς συνιστά βασικό όρο και απαραίτητη προϋπόθεση στην διασφάλιση της αποτελεσματικής οργάνωσης και λειτουργίας όλων.

Πίνακας περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	6
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ	7
1.2 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΕΠΙΣΚΟΠΙΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	12
3.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΟΙΕΣ – ΟΡΙΣΜΟΙ	12
3.1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	12
3.1.2 ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	13
3.1.3.ΤΕΚΜΗΡΙΑ	13
3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΥΣΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	15
3.2.1 ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ Ν.2238/1994	15
3.2.2 ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ Ν.4172/2013	18
3.3.3 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	19
3.3 ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 19 ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ	23
3.3.1 Νόμοι-Διατάγματα	23
3.3.2 Αποφάσεις – εγκύκλιοι	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΧΡΗΣΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	25
4.1 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	25
4.2 ΔΗΛΟΥΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	25
4.2.1 Περιπτώσεις Εισοδημάτων που λαμβάνονται υπόψη για τον σχηματισμό Κεφαλαίου	26
4.2.2 Περιπτώσεις Εισοδημάτων που δεν λαμβάνονται υπόψη για τον σχηματισμό Κεφαλαίου	27
4.3 ΟΙ ΚΩΔΙΚΟΙ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΕΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	28
4.3.1 Κωδικοί 787-788 του πίνακα 6 του εντύπου Ε1 (Πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία –Ποσά που μειώνουν την ετήσια δαπάνη).	28
4.3.2 Κωδικοί 781-782 του πίνακα 6 του εντύπου Ε1 (Πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία –Ποσά που μειώνουν την ετήσια δαπάνη).	28
4.3.3 Κωδικοί 783-784 του πίνακα 6 του εντύπου Ε1 (Πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία –Ποσά που μειώνουν την ετήσια δαπάνη).	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο ΤΕΚΜΗΡΙΑ Ή ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	30
5.1 Η ΠΑΓΙΑ ΔΕ ΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ	30
5.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	30
5.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	30
5.2.2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ	31

5.3	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΑΧΙΣΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.	35
5.3.1	Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας (άρθρο 30)	35
5.3.2	Αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες (άρθρο 31)	35
5.3.3	Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (άρθρο 32)	42
5.3.4	Μη εφαρμογή αντικειμενικών δαπανών και υπηρεσιών (άρθρο 33)	44
5.3.5	Διαφορά εισοδήματος και υπολογισμός του φόρου αυτής (άρθρο 34)	45
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	46
6.1	ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ	46
6.2	ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	48
6.3.	ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	49
6.3.1	Απαιτούμενα δικαιολογητικά και αντικειμενικές δυσκολίες	49
6.3.2.	Τρόπος συμπλήρωσης του πίνακα ανάλωσης κεφαλαίου στην πράξη	51
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	56
7.1	ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	56
7.2.	ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ.	57
7.2.1	Υπόχρεοι	57
7.2.2	Μεθοδολογία Ελέγχου Πόθεν Εσχες	58
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	62
8.1	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ	62
8.2	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΑΠΟΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	64
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	66
	Βιβλιογραφία	70

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Με τις νέες νομοθετικές αλλαγές των τελευταίων ετών στην φορολογία εισοδήματος, η φορολογική διοίκηση σήμερα απομακρύνθηκε από την πρακτική των τυχαίων ελέγχων εισάγοντας με τον νέο Κώδικα φορολογικής διαδικασίας (Κ.Φ.Δ άρθρο 26 Ν.4174/13) φορολογικούς ελέγχους «με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά με άλλα κριτήρια τα οποία καθορίζονται με πράξη του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων». Τα κριτήρια αυτά όμως δεν δημοσιοποιούνται. Επίσης ενεργοποιήθηκε η χρήση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου για την εξεύρεση του πραγματικού εισοδήματος των φορολογουμένων με την αξιοποίηση στοιχείων αγορών, δαπανών ως και των τραπεζικών δεδομένων. Σημειωτέον είναι ότι ξεκίνησε η λειτουργία του Συστήματος Μητρώων Τραπεζικών Λογαριασμών και Λογαριασμών Πληρωμών (Σ.Μ.Τ.Λ και Λ.Π) μέσω των οποίων οι ελεγκτές βεβαίωσης και είσπραξης έχουν πρόσβαση στα υπόλοιπα των τραπεζικών λογαριασμών των ελεγχόμενων φυσικών και νομικών προσώπων¹Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης «Εγχειρίδιο με θέμα ΔΦΔ

Η εφαρμογή όλων των ανωτέρω καθώς και τα γνωστά σε όλους τεκμήρια διαβίωσης σε σχέση και με την ενεργοποίηση των έμμεσων τεχνικών ελέγχου, οι οποίες εφαρμόζονται σύμφωνα με την ελληνική φορολογική νομοθεσία, δημιουργεί ιδιαίτερο πρόβλημα σε μεγάλη μερίδα φορολογουμένων καθώς καλούνται, είτε να πληρώσουν ποσά για εισοδήματα τα οποία ουδέποτε εισέπραξαν, είτε να αιτιολογήσουν το όποιο βιοτικό επίπεδο ζωής τους είτε τον τρόπο συντήρησης των περιουσιακών τους στοιχείων. Σε πολλές λοιπόν περιπτώσεις παρατηρείται διαφορά μεταξύ πραγματικών και τεκμαρτών εισοδημάτων είτε από την αγορά κάποιου περιουσιακού στοιχείου (πόθεν έσχες), είτε από την αποπληρωμή ενός δανείου, είτε από καταθέσεις που εντοπίστηκαν σε μια δεδομένη στιγμή σήμερα στους τραπεζικούς λογαριασμούς των φορολογουμένων μέσω των έμμεσων τεχνικών ελέγχου που εφαρμόζονται με τις νέες διατάξεις από τους ελεγκτικούς μηχανισμούς του κράτους.

¹Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης «Εγχειρίδιο με θέμα ΔΦΔ» του Δ.Μπέλεση (ΕΚΔΔΑ)

Ο βασικότερος τρόπος αντιμετώπισης αυτού του προβλήματος είναι η επίκληση της ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών προκειμένου να καλυφθούν οι εν λόγω διαφορές. Ο βασικότερος λόγος της κάλυψης κεφαλαίων διενεργείται προκειμένου να αποδειχθεί ότι τα όποια εισοδήματα ή περιουσιακά στοιχεία βρίσκονται στην κατοχή των φορολογουμένων πολιτών δεν αποτελούν προϊόν εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αλλά προέρχεται από αποταμίευση του νομίμως φορολογητέου εισοδήματος παλαιότερων ετών. Με τον τρόπο αυτό καλύπτεται οποιαδήποτε διαφορά ή προσαύξηση περιουσίας προέρχεται από νόμιμη αιτία.

1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Η μελέτη αυτή έχει ως στόχο αφενός την παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου στην πάροδο του χρόνου και των σχιζοφρενικών αλλαγών και τροποποιήσεων και αφετέρου την εφαρμογή αυτού στην πράξη εστιάζοντας στην ανάλυση ενός και μόνο κωδικού της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος που αφορά την ανάλωση κεφαλαίου. Αρχικά θα γίνει μια θεωρητική προσπάθεια αποτύπωσης του πλαισίου εφαρμογής προκειμένου να γίνει κατανοητή ώστε να εφαρμόζεται ορθά από πολίτες, φοροτεχνικούς καθώς και τους ελεγκτικούς μηχανισμούς. Γίνεται επίσης μια εμπειρική διερεύνηση του θέματος με σημαντικές διευκρινήσεις και αποσαφηνίσεις σε επιμέρους προβλήματα που άπτονται του θέματος και ταλανίζουν τον Έλληνα φορολογούμενο κατά την υποβολή της φορολογικής δήλωσης ή κατά την διάρκεια κάποιου ελέγχου από την φορολογική αρχή. Βασικός στόχος αυτής της μελέτης είναι πέρα από την πληρέστερη κατανόηση του θέματος να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο και έναν πρακτικό οδηγό σε φοιτητές, λογιστές αλλά κυρίως σε κάθε πολίτη ώστε να ακολουθούν τις βασικές αρχές και τις σωστές μεθόδους ως προς την εφαρμογή του θέματος.

Τα ερευνητικά ερωτήματα της διπλωματικής είναι τρία :

Πόσες και ποιες ομάδες φορολογουμένων φυσικών προσώπων ταλανίζει το θέμα της διπλωματικής εργασίας και ποιες είναι οι συνέπειες της μη ορθής χρήσης της ειδικής αυτής διάταξης η οποία συμπεριλαμβάνεται στον εκάστοτε φορολογικό νόμο.

Εάν γίνεται ομοιόμορφη τήρηση ενιαίων γενικών αρχών και διαδικασιών, εν μέσω της πολυπλοκότητας της φορολογίας, από πολίτες λογιστές και κρατικούς λειτουργούς διότι

αυτό συνιστά βασικό όρο και απαραίτητη προϋπόθεση στην διασφάλιση της αποτελεσματικής οργάνωσης και λειτουργίας όλων.

Για ποιο λόγο οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν τα τελευταία χρόνια με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου κυρίως μέσα από ανοίγματα Τραπεζικών λογ/σμών έχει εξελιχθεί σε πεδίο σφοδρότατης θεωρητικής και νομολογιακής αντιπαράθεσης με αποτέλεσμα να χαθεί ένα μεγάλο μέρος της φορολογίας ή να αδικηθούν Έλληνες φορολογούμενοι.

1.2 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ

Η δομή της διπλωματικής εργασίας έχει ως εξής :

Στο **πρώτο κεφάλαιο** μετά τις εισαγωγικές παρατηρήσεις αναφέρεται ο σκοπός αυτής της μελέτης και τα ερευνητικά ερωτήματα. Γίνεται επίσης αναφορά στις γενικές έννοιες που είναι χρήσιμες στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, όπως τι είναι η ανάλωση κεφαλαίου , τα τεκμήρια , το πόθεν έσχες και η προσαύξηση περιουσίας.

Στο **Δεύτερο κεφάλαιο** παρατίθεται η επισκόπηση Βιβλιογραφίας. Αναλύονται μελέτες σχετικές με την ανάλωση κεφαλαίου , τα τεκμήρια και τις σύγχρονες έμμεσες τεχνικές ελέγχου.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** γίνεται αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο και γίνεται μια Ιστορική Αναδρομή του νομοθετικού πλαισίου όσο αυτό είναι δυνατό μέσα στην σύγκυση των διατάξεων από το 1992 ως σήμερα. Αναφέρονται οι βασικοί νόμοι καθώς και οι τροποποιήσεις που έχουν υποστεί ως σήμερα. Επίσης γίνεται αναφορά και σε πολ , διαταγές και αποφάσεις της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που αφορούν το θέμα το οποίο διαπραγματεύεται η διπλωματική εργασία. Είναι απολύτως κατανοητό ότι λόγω της δαιδαλώδους ελληνικής νομοθεσίας δεν είναι δυνατή η παρουσίαση όλων των διατάξεων και των αποφάσεων εκτενέστερα.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** δίνεται έμφαση στην αναγκαιότητα εφαρμογής της ανάλωσης κεφαλαίου και ποιες αλλαγές έφεραν και πάλι στο προσκήνιο την ανάγκη εφαρμογής αυτής. Επίσης γίνεται λεπτομερής αναφορά στα είδη των εισοδημάτων τα οποία λαμβάνονται υπόψη κατά την συγκέντρωση των κεφαλαίων παλαιότερων ετών. Αναφέρονται αναλυτικά και οι περισσότερες εξαιρέσεις προς αποφυγή λαθών και παρεξηγήσεων που απορρέουν από την πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας. Γίνεται αναφορά στους περίφημους κωδικούς της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος που

συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα κατά την εφαρμογή της συγκέντρωσης κεφαλαίων παλαιότερων ετών.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** για την πληρέστερη κατανόηση του θέματος γίνεται μια εκτενής αναφορά στον εναλλακτικό τρόπο υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας , γνωστά σε όλους ως τεκμήρια. Αναφέρονται όλες οι πληροφορίες σχετικά με τις διακρίσεις των τεκμηρίων , την εφαρμογή αυτών καθώς και τις εξαιρέσεις.

Το **έκτο κεφάλαιο** αποτελεί το πρακτικό κομμάτι αυτής της διπλωματικής εργασίας. Αφού γίνεται μια σύντομη αναφορά στις θεμελιώδεις αρχές της χρήσης της ανάλωσης κεφαλαίου γίνεται εκτενής αναφορά στον υπολογισμό της συγκέντρωσης των ήδη φορολογημένων κεφαλαίων παλαιότερων ετών. Επίσης με την χρήση πίνακα excel, που εμπεριέχουν βοηθητικά απλές συναρτήσεις , δίνονται αναλυτικά όλες οι οδηγίες ως προς τον τρόπο συμπλήρωσης του πίνακα ανάλωσης κεφαλαίου.

Στο **έβδομο κεφάλαιο** κρίθηκε σκόπιμο να γίνει αναφορά και στον ιδιαίτερο έλεγχο του Πόθεν Εσχες των φυσικών προσώπων που ελέγχονται βάση της Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος καθώς και στον έλεγχο Πόθεν Εσχες των Δημοσίων κυρίως Υπαλλήλων που ελέγχονται όχι μόνο βάση της Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος αλλά και βάση της υποβληθείσας Δήλωσης Περιουσιακής κατάστασης.

Στο **όγδοο κεφάλαιο** για την πληρέστερη κατανόηση όλων των ανωτέρω δίνονται πρακτικά – εμπειρικά παραδείγματα προσαρμοσμένα στην Ελληνική πραγματικότητα και τις ανάγκες των πολιτών.

Τέλος ακολουθούν τα **συμπεράσματα** από την εκπόνηση αυτής της διπλωματικής στα οποία αναφέρονται γενικά όλοι οι προβληματισμοί και ακολουθούν προτάσεις για το μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο ΕΠΙΣΚΟΠΙΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η μελέτη αυτή όπως έχει αναφερθεί και στο προηγούμενο κεφάλαιο έχει ως στόχο αφενός την παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου και αφετέρου την εφαρμογή αυτού στην πράξη εστιάζοντας κυρίως στην ανάλυση της συμπλήρωσης των κωδικών της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος όπως εφαρμόζεται στην Ελλάδα. Τόσο η Ελληνική όσο και η Διεθνής βιβλιογραφία δεν είναι πλούσια σε αυτό το θέμα.

Λόγω λοιπών της ιδιαιτερότητας του θέματος αναζητήθηκαν πηγές από την Ελληνική Φορολογική Νομοθεσία (Νόμοι , διατάξεις , πολ., αποφάσεις ΣτΕ) προκειμένου να γίνει σαφές το Νομοθετικό Πλαίσιο.

Κύρια πηγή αποτέλεσε η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (gsis.gr , taxis net) καθώς και το tax heaven και το e-forologia – epsilon net που διαπραγματεύονται πλήθος φορολογικών θεμάτων και αποσαφηνίζουν τις ιδιαιτερότητες την πολυπλοκότητα ή τα κενά της Ελληνικής φορολογικής νομοθεσίας.

Ο Κωνσταντίνος Δημ. Γραβιάς στο βιβλίο του «Η ανάλυση Κεφαλαίου Θεωρία και Πράξη» εξηγεί λεπτομερώς την μεθοδολογία της ανάλωσης κεφαλαίου καθώς και το νομοθετικό πλαίσιο.

Ο Κωνσταντίνος Καλημεράκη, στο βιβλίο του «Έλεγχος Περιουσιακής Κατάστασης (Πόθεν έσχεσ) Δημ. Υπαλλήλων» εξηγεί την μεθοδολογία και τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των πολιτών που υποβάλλουν Δήλωση Περιουσιακής Κατάστασης και αυτών που δεν υποβάλλουν.

Ο Απόστολος Λιόλιος στο βιβλίο του «Τεκμήρια Δαπανών Διαβίωσης και Πόθεν Εσχεσ » αφού διευκρινίζει την εφαρμογή των τεκμηρίων στην χώρα μας και τις συνέπειες αυτών αναφέρει ότι η εφαρμογή των τεκμηρίων αποτελεί αδυναμία του φορολογικού συστήματος.

Όσον αφορά τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου οι οποίες έχουν εφαρμογή και στην χώρα μας τα τελευταία χρόνια στο εξωτερικό αρκετοί συγγραφείς έχουν ασχοληθεί εδώ και χρόνια. Παρακάτω συνοψίζονται ευρήματα και μελέτες από την διεθνή βιβλιογραφία.

Η Coenen Tracy υποστηρίζει ότι η πιο συνηθισμένη μέθοδος εύρεσης κρυφών εισοδημάτων είναι η ανάλυση του τρόπου ζωής του ελεγχόμενου. Αναφέρει επίσης ότι ενώ υπάρχουν διάφοροι μέθοδοι προσδιορισμού φορολογητέου εισοδήματος οι φορολογικές αρχές χρησιμοποιούν κυρίως την μέθοδο των τραπεζικών καταθέσεων και της καθαρής θέσης.

Ο Rettig P”Charles το 2014 υποστήριξε ότι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου επιβάλλονται όταν υπάρχουν ενδείξεις παράνομου πλουτισμού ή αδήλωτου εισοδήματος. Αναφέρει επίσης ότι η έμμεση μέθοδος δεν είναι απαραίτητο να είναι ακριβής αλλά να είναι λογική.

Οι E. Charles and Weld G. Leonard σε άρθρο περιοδικού με τίτλο «Income Reconstruction» υποστήριξαν ότι ένα από τα πιο χρήσιμα εργαλεία για την διερεύνηση της απάτης ή την υπεξαίρεση χρήματος είναι η ανασυγκρότηση του εισοδήματος.

Ο Biber Edmund απαντάει σε ερωτήματα όπως πότε και γιατί πρέπει να εφαρμόζονται έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Επίσης απαντάει στο σημαντικό ερώτημα ποιες είναι οι απαιτήσεις εκ μέρους της νομοθεσίας για την εφαρμογή των έμμεσων τεχνικών ελέγχου. Καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου δεν είναι πάντα ακριβείς , είναι σε κάποιες περιπτώσεις δαπανηρές και πρέπει να χρησιμοποιούνται σε σοβαρές υπόνοιες φοροδιαφυγής. Παρόλα αυτά υποστηρίζει ότι είναι ένα χρήσιμο εργαλείο στους διαχειριστές για την εξακρίβωση της ακρίβειας των δηλώσεων των φορολογουμένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται συνοπτικά το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την ανάλωση κεφαλαίου. Θα γίνει μια ιστορική αναδρομή των ισχυουσών διατάξεων και αποφάσεων που ισχύουν έως σήμερα ξεκινώντας αρχικά από τον κωδικοποιημένο Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος του 1994 καταλήγοντας στον νεότερο Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος του 2013. Επίσης θα γίνει μια αναφορά στις κυριότερες αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομικών που αφορούν την ανάλωση κεφαλαίου. Είναι απολύτως κατανοητό ότι λόγω της δαιδαλώδους ελληνικής νομοθεσίας δεν είναι δυνατή η παρουσίαση όλων των διατάξεων και των αποφάσεων εκτενέστερα.

3.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΟΙΕΣ – ΟΡΙΣΜΟΙ

3.1.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Σύμφωνα με τον νέο Κώδικα Φορολογίας εισοδήματος, Ν.4172/2013 (ο οποίος αντικατέστησε τον Ν.2238/1994) όπως αυτός τροποποιήθηκε και ισχύει ως σήμερα, ο οποίος ρυθμίζει την φορολογία εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων «φορολογούμενος» είναι κάθε φυσικό πρόσωπο που υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος.

«Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων» είναι ο φόρος που επιβάλλεται ετησίως στο εισόδημα που αποκτούν τα φυσικά πρόσωπα.

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ιδίου νόμου ο φορολογούμενος που έχει την φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, δηλαδή φορολογείται για το παγκόσμιο εισόδημά του που αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Κάθε φορολογούμενος δηλαδή υποχρεούται να υποβάλλει την φορολογική του δήλωση στην προθεσμία που ορίζεται από τον Υπουργό Οικονομικών και σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.4172/2013 ορίζονται όλες οι λεπτομέρειες της υποβολής της δήλωσης καθώς και του υπολογισμού του φόρου εισοδήματος. Επίσης ο Νόμος 4174/2013, ΦΕΚ 170/26-07-2013 γνωστός ως Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας καθορίζει τη διαδικασία προσδιορισμού, βεβαίωσης και είσπραξης των εσόδων του Δημοσίου, που ορίζονται στο άρθρο 2, καθώς και τις διοικητικές κυρώσεις για τη μη συμμόρφωση με την κείμενη νομοθεσία, η οποία ρυθμίζει τα έσοδα αυτά.

3.1.2 ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία «Ανάλωση κεφαλαίου» είναι η μέθοδος κάλυψης του εναλλακτικού τρόπου υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας εισοδήματος. Σύμφωνα με αυτήν την μέθοδο ο φορολογούμενος προσδιορίζει το σύνολο των ήδη φορολογητέων εισοδημάτων που δεν δαπανήθηκαν σε προηγούμενες χρήσεις. Η ανάλωση κεφαλαίου αρχικά προσδιορίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 19 του Ν.2238/1994 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 34 του Ν.4172/2013²

3.1.3.ΤΕΚΜΗΡΙΑ

Ορισμός

Τεκμήριο είναι ο εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας εισοδήματος προκειμένου να προσδιοριστεί το ελάχιστο φορολογητέο εισόδημα. Τα τεκμήρια στην χώρα μας εισήχθηκαν ουσιαστικά για πρώτη φορά στην αιτιολογική έκθεση του Ν.820/1978 και έκτοτε συμπεριλαμβάνονται στους εκάστοτε φορολογικούς νόμους . Στον υπολογισμό αυτό σήμερα γίνεται εφαρμογή των άρθρων 30-34 του Ν.4172/2013. Είναι δηλαδή μια τακτική που χρησιμοποιείται από την φορολογική νομοθεσία για την εμφάνιση των πραγματικών εισοδημάτων των πολιτών και την μερικώς πάταξη της φοροδιαφυγής. Η εφαρμογή του τεκμηρίου αποβλέπει στην αποκάλυψη διαφεύγουσας φορολογητέας ύλης των μεγάλων εισοδημάτων χωρίς ιδιαίτερα υψηλό κόστος . Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι τα τεκμήρια αφορούν μόνο τα φυσικά πρόσωπα και όχι τα νομικά.

Κατηγορίες τεκμηρίων

Τα τεκμήρια χωρίζονται πρακτικά στις παρακάτω κατηγορίες:

- ❖ Διαβίωσης (με ελάχιστη δαπάνη διαβίωσης 2.900 για το οικ. Έτος 2010 και πριν και 3.000 ή 5.000 μετά το οικ. Έτος 2011)
- ❖ Κατοικίας
- ❖ Αυτοκινήτου

²Νόμος 2238/1994 (Κώδικας φορολογίας εισοδήματος) , ΦΕΚ Α΄151/16-09-1994

- ❖ Χρήσης ιδιωτικού σχολείου
- ❖ Χρήσης ιδιωτικού προσωπικού
- ❖ Πισίνας
- ❖ Σκαφών αναψυχής
- ❖ Αεροσκαφών , ελικοπτέρων
καθώς και ,
- ❖ Αγοράς αυτοκινήτων – μηχανών και σκαφών
- ❖ Αγοράς κινητών αντικειμένων μεγάλης αξίας (ακριβά χρυσαφικά, έργα τέχνης, κλπ)
- ❖ Χορήγησης δανείων προς τρίτους
- ❖ Δωρεών, χορηγιών, γονικών παροχών
- ❖ Αποπληρωμής δανείων μαζί με τους τόκους
- ❖ Η αγορά ή σύσταση ή αύξηση του κεφαλαίου επιχειρήσεων και χρεογράφων γενικών (προστέθηκε με τον Ν.4172/2013)
- ❖ Η αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενών κολύμβησης.

Τεκμαρτό εισόδημα

Τεκμαρτό εισόδημα είναι το εισόδημα το οποίο υπολογίζεται με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης και τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογούμενου πολίτη. Εάν το συνολικό δηλωθέν εισόδημα το οποίο προσδιορίζεται από τις πηγές εισοδημάτων του άρθρου 7 του Ν.4172/2013 είναι μικρότερο του τεκμαρτού εισοδήματος τότε η διαφορά αυτή θεωρείται φορολογητέο εισόδημα ήτοι τεκμαρτό εισόδημα.

Πόθεν Έσχες

«Πόθεν Έσχες» ονομάζεται η υποχρέωση της απόδειξης σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του τρόπου κτήσης εισοδημάτων και των περιουσιακών στοιχείων. Η σημασία του πόθεν έσχες, κυριολεκτική και μεταφορική δεν έχει σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία του οποιουδήποτε μία συγκεκριμένη περίοδο αλλά με τη σύγκριση τους σε διαφορετικές περιόδους. Με τον όρο πόθεν έσχες δεν εννοούμε «τι έχεις» αλλά «πως τα βρήκες»

Προσαύξηση Περιουσίας

Με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 15 του ν.3888/2010, Φ.Ε.Κ. 175/Α΄ 30-9-2010, προστέθηκε εδάφιο στην παράγραφο 3 του άρθρου 48 του Κ.Φ.Ε. ν.2238/1994, ως εξής: « Σε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από άγνωστη ή μη διαρκή ή μη σταθερή πηγή ή αιτία, ο φορολογούμενος μπορεί να κληθεί να αποδείξει είτε την πραγματική πηγή ή αιτία προέλευσής της, είτε ότι φορολογείται από άλλες διατάξεις, είτε ότι απαλλάσσεται από το φόρο με ειδική διάταξη, προκειμένου αυτό να μην φορολογηθεί ως εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων της χρήσης κατά την οποία επήλθε η προσαύξηση.»³

Η προσαύξηση της περιουσίας μπορεί να αναφέρεται σε κινητή ή ακίνητη περιουσία οποιασδήποτε μορφής, οικόπεδα, σπίτια, αυτοκίνητα, σκάφη, αεροσκάφη, πάσης φύσεως χρεόγραφα, (μετοχές, τοκομερίδια), καταθέσεις, κλπ.

3.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΙΣΧΥΟΥΣΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

3.2.1 ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ Ν.2238/1994

Αρχικά σύμφωνα με τον νόμο **2238/1994** (Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος) στο **άρθρο 19** Διαφορά εισοδήματος και υπολογισμός του φόρου αναφέρονται τα εξής :

1. *Η διαφορά του εισοδήματος που δηλώθηκε από τον φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν ή προσδιορίστηκε από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας και της συνολικής ετήσιας δαπάνης τους, των άρθρων 16 και 17, προσαυξάνει τα εισοδήματα που δηλώνονται ή προσδιορίζονται από τον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά το ίδιο οικονομικό έτος, του φορολογούμενου ή της συζύγου του της πηγής από την οποία δηλώνονται τα μεγαλύτερα εισοδήματα και, αν δεν δηλώνεται εισόδημα από καμία κατηγορία, η διαφορά αυτή λογίζεται εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.*

Όπως η παρ. 1 του άρθρου 19 αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 του άρθρου 7 του Ν.4110/2013 (ΦΕΚ Α΄ 17/23-01-2013) και σύμφωνα με την περίπτωση α΄ της παρ. 1 του άρθρου 28 του ίδιου νόμου ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται και τις δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά περίπτωση, από το οικονομικό έτος 2014 (χρήση 2013) και μετά.

³ Ν.3888/2010 (ΦΕΚ 175/α΄30-09-2010)

2. Ο προϊστάμενος της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς της προηγούμενης παραγράφου υποχρεούται να λάβει υπόψη του τα αναγραφόμενα στη δήλωση χρηματικά ποσά, τα οποία αποδεικνύονται από νόμιμα παραστατικά στοιχεία και με τα οποία καλύπτεται ή περιορίζεται η διαφορά που προκύπτει.

Στις περιπτώσεις αυτής της παραγράφου ο φορολογούμενος φέρει το βάρος της απόδειξης.

Τα ποσά αυτά ιδίως είναι:

α) Πραγματικά εισοδήματα τα οποία αποκτήθηκαν από τον ίδιο, τη σύζυγο του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Αν τα εισοδήματα αυτά αποκτήθηκαν στην αλλοδαπή, αναγνωρίζονται, εφόσον υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος στην Ελλάδα ή απαλλάσσονται νομίμως από αυτόν.

β) Χρηματικά ποσά που δε θεωρούνται εισόδημα κατά τις ισχύουσες διατάξεις.

γ) Χρηματικά ποσά που προέρχονται από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων.

δ) Εισαγωγή συναλλάγματος, που δεν εκχωρείται υποχρεωτικά στην Τράπεζα της Ελλάδος, εφόσον δικαιολογείται η απόκτηση του στην αλλοδαπή.

Δεν απαιτείται η δικαιολόγηση της απόκτησης αυτού του συναλλάγματος για τα πρόσωπα:

αα) που κατοικούν μονίμως στο εξωτερικό,

ββ) που είχαν διαμείνει 3 (τρία) τουλάχιστον χρόνια στην αλλοδαπή και η εισαγωγή του συναλλάγματος γίνεται μέσα σε δύο (2) χρόνια από τη μετοικεσία τους.

γγ) που είχαν διαμείνει πέντε (5) τουλάχιστον συνεχή χρόνια στην αλλοδαπή και το επικαλούμενο ποσό συναλλάγματος προέρχεται από καταθέσεις στο όνομα τους ή στο όνομα του άλλου συζύγου σε τράπεζα της Ελλάδας ή σε υποκατάστημα ελληνικής τράπεζας στο εξωτερικό κατά το χρόνο που διέμεναν στην αλλοδαπή ή από καταθέσεις τους μέσα σε ένα (1) χρόνο από τη μετοικεσία τους στην Ελλάδα χωρίς το συνάλλαγμα αυτό να έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή. Η προϋπόθεση της μη επανεξαγωγής του συναλλάγματος δεν απαιτείται για το ποσό εκείνο του συναλλάγματος που έχει επανεξαχθεί στην αλλοδαπή για την απόκτηση περιουσιακού στοιχείου από εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 17, εφόσον η δαπάνη για την απόκτηση αυτού του στοιχείου έχει ληφθεί υπόψη κατά την εφαρμογή των άρθρων 17 ή 19.

ε) Δάνεια, τα οποία έχουν ληφθεί και αποδεικνύονται με έγγραφα στοιχεία που φέρουν βέβαιη χρονολογία. Ειδικώς, όταν πρόκειται για την κάλυψη διαφοράς δαπάνης της

προηγούμενης παραγράφου, κατά το ποσό που προέρχεται από δαπάνη του άρθρου 17, το ποσό του δανείου λαμβάνεται υπόψη εφόσον από το οικείο έγγραφο αποδεικνύεται ότι έχει ληφθεί πριν από την πραγματοποίηση της σχετικής δαπάνης.

στ) Δωρεά ή γονική παροχή χρηματικών ποσών για την οποία η οικεία φορολογική δήλωση έχει υποβληθεί μέχρι τη λήξη του έτους στο οποίο πραγματοποιήθηκε η σχετική δαπάνη.

ζ) Ανάλωση κεφαλαίου που αποδεδειγμένα έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από το φόρο.

Για τον προσδιορισμό του κεφαλαίου αυτού ανά έτος, από τα πραγματικά εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο, τα οποία προκύπτουν από συμψηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων αυτών, από τα χρηματικά ποσά που ορίζονται στις περιπτώσεις β', γ', δ', ε' και στ' της παραγράφου αυτής και από οποιοδήποτε άλλο ποσό το οποίο αποδεδειγμένα έχει εισπραχθεί, εκπίπτουν οι δαπάνες που προσδιορίζονται στα άρθρα 16 και 17, ανεξάρτητα αν απαλλάσσονται της εφαρμογής των άρθρων αυτών. Αν δεν υπάρχουν δαπάνες με βάση το άρθρο 16 ή αν το ποσό τους είναι μικρότερο από τις 3.000 (τρεις χιλιάδες) ευρώ προκειμένου για άγαμο και πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ προκειμένου για συζύγους, το ποσό που πρέπει να εκπέσει προσδιορίζεται με βάση την κοινωνική, οικονομική και οικογενειακή κατάσταση των φορολογουμένων και τις αποδεδειγμένες δαπάνες διαβίωσής τους και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 3.000 (τριών χιλιάδων) και 5.000 (πέντε χιλιάδων) ευρώ, αντίστοιχα.

Κάθε ποσό που καταβλήθηκε για την απόκτηση των εσόδων των παραπάνω περιπτώσεων τα μειώνει και η διαφορά που προκύπτει λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη ή τον περιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης, εκτός αν τα ποσά αυτά έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του εισοδήματος του έτους που καταβλήθηκαν και ο φορολογούμενος επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου του έτους αυτού.

Για την κάλυψη ή περιορισμό της διαφοράς που προκύπτει κατά την εφαρμογή των διατάξεων αυτής της περίπτωσης δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 2019/1992 (ΦΕΚ 34 Α) για τα ποσά των πραγματικών ή τεκμαρτών δαπανών που πραγματοποιούνται από 1 Ιανουαρίου 1994.

Χρηματικά ποσά που έχουν ληφθεί υπόψη από τη δήλωση που, τυχόν, υποβλήθηκε κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του Ν. 2019/1992, για την κάλυψη ή τον περιορισμό διαφοράς δαπάνης, αφαιρούνται από το κεφάλαιο που σχηματίζεται από

προηγούμενα έτη, όπως αυτό προσδιορίζεται με βάση όσα ορίζονται στα εδάφια δεύτερο, τρίτο και τέταρτο αυτής της περίπτωσης.

3.2.2 ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ Ν.4172/2013

Σήμερα σύμφωνα με τον νόμο **Ν.4172/2013** (Νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος) στο **άρθρο 34** παρ.2 περ.ζ' Διαφορά εισοδήματος και υπολογισμός του φόρου αναφέρονται μεταξύ άλλων τα εξής:

2. Η Φορολογική Διοίκηση κατά τον προσδιορισμό της διαφοράς της προηγούμενης παραγράφου υποχρεούται να λάβει υπόψη τα αναγραφόμενα στη δήλωση χρηματικά ποσά, τα οποία αποδεικνύονται από νόμιμα παραστατικά στοιχεία. Ο φορολογούμενος φέρει το βάρος της απόδειξης για τα ποσά που ιδίως είναι:

.....

ζ) Ανάλωση κεφαλαίου που αποδεδειγμένα έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη ή νόμιμα έχει απαλλαγεί από το φόρο.

Για τον προσδιορισμό του κεφαλαίου αυτού ανά έτος, από τα πραγματικά εισοδήματα που έχουν φορολογηθεί ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο, τα οποία προκύπτουν από συμψηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων αυτών, από τα χρηματικά ποσά που ορίζονται στις περιπτώσεις β', γ', δ', ε' και στ' της παραγράφου αυτής και από οποιοδήποτε άλλο ποσό το οποίο αποδεδειγμένα έχει εισπραχθεί, εκπίπτουν οι δαπάνες που προσδιορίζονται στα άρθρα 31 και 32, ανεξάρτητα αν απαλλάσσονται της εφαρμογής των άρθρων αυτών. Αν δεν υπάρχουν δαπάνες με βάση το άρθρο 31 ή αν το ποσό τους είναι μικρότερο από τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ προκειμένου για άγαμο και πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ προκειμένου για συζύγους, το ποσό που πρέπει να εκπέσει προσδιορίζεται με βάση την κοινωνική, οικονομική και οικογενειακή κατάσταση των φορολογουμένων και τις αποδεδειγμένες δαπάνες διαβίωσής τους και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο των τριών χιλιάδων (3.000) και πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ, αντίστοιχα.

Κάθε ποσό που καταβλήθηκε για την απόκτηση των εσόδων των παραπάνω περιπτώσεων τα μειώνει και η διαφορά που προκύπτει λαμβάνεται υπόψη για την κάλυψη ή τον περιορισμό της συνολικής ετήσιας δαπάνης, εκτός αν τα ποσά αυτά έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του εισοδήματος του έτους που καταβλήθηκαν και ο φορολογούμενος επικαλείται ανάλωση κεφαλαίου του έτους αυτού.

3.3.3 ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Σημαντικό είναι να γίνει μια αναφορά στην απόφαση με Αρ.Πρωτ. ΔΕΑΦ Α΄ 1144110 ΕΞ 2015 σύμφωνα με την οποία δόθηκαν διευκρινήσεις για θέματα **Ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών**.

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 15 , 16 , 17 , 18 και 19 του Ν. 2238/1994 , καθώς και σύμφωνα με διευκρινιστικές εγκυκλίους και διοικητικές λύσεις που είχαν εκδοθεί μέχρι και 31 Δεκεμβρίου 2013, προβλέπεται προσδιορισμός φορολογητέας ύλης με βάση τις δαπάνες διαβίωσης των φορολογουμένων και των προσώπων που συνοικούν με αυτόν και τον βαρύνουν, όταν το συνολικό ποσό που προσδιορίζεται με τα ως άνω σχετικά άρθρα είναι ανώτερο από το συνολικό εισόδημά του. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης ζ΄ της παρ. 2 του άρθρου 19 του ανωτέρω νόμου, η προστιθέμενη διαφορά τεκμηρίων περιορίζεται ή καλύπτεται μεταξύ άλλων, με ανάλωση κεφαλαίου που αποδεδειγμένα έχει φορολογηθεί κατά τα προηγούμενα έτη ή νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο.

2. Με την 1037965/356/0012/ ΠΟΛ.1094/23-3-1989 διαταγή του Υπουργείου Οικονομικών καθώς και με την παράγραφο 7 του άρθρου 3 του Ν. 3842/2010 που τροποποίησε την παράγραφο 2, περίπτωση ζ΄, του άρθρου 19 του Ν. 2238/94 , για τον υπολογισμό του κεφαλαίου που σχηματίζεται κάθε έτος, λαμβάνονται υπόψη εισοδήματα που είχαν φορολογηθεί ή είχαν νόμιμα απαλλαγεί από το φόρο, εισπράχθηκαν αποδεδειγμένα και τα οποία προκύπτουν από τον συμψηφισμό των θετικών και αρνητικών στοιχείων του ίδιου έτους. Εάν σε κάποιο έτος προκύψει αρνητικό υπόλοιπο τούτο επηρεάζει αρνητικά τα θετικά στοιχεία των προηγούμενων ετών. Επίσης τα έτη αυτά θα πρέπει να είναι συνεχόμενα και να φτάνουν μέχρι το προηγούμενο του έτους που επικαλείται ο φορολογούμενος (κρινόμενο έτος). Το θετικό αλγεβρικό άθροισμα όλων αυτών των ετών θα αποτελέσει το συνολικό κεφάλαιο που σχηματίστηκε αυτά τα έτη.

3. Τα ως άνω αναφερόμενα στις παραγράφους 1 και 2 ίσχυαν για υποθέσεις και διαχειριστικές περιόδους μέχρι 31 Δεκεμβρίου 2013. Από την 1 Ιανουαρίου 2014 και μετά, ισχύουν οι διατάξεις των άρθρων 30 , 31 , 32 , 33 και 34 του Ν. 4172/2013 (ΦΕΚ 167 Α΄) όπως αυτές έχουν ερμηνευτεί με την ΠΟΛ. 1076/26-3-2015 . Συγκεκριμένα οι διατάξεις περί ανάλωσης κεφαλαίου αναφέρονται στην περίπτωση ζ΄, της παρ. 2 του

άρθρου 34 του Ν. 4172/13, ερμηνεύθηκαν με την ΠΟΛ. 1076/15 και δεν έχουν διαφοροποιηθεί σε σχέση με τις διατάξεις που ίσχυαν με τον Ν. 2238/94.

4. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση που ο φορολογούμενος εξαιρείται από τον εναλλακτικό τρόπο υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας με βάση τα άρθρα 31 και 32 του Ν. 4172/13 (π.χ. ανάπηρος για επιβατικό αυτοκίνητο), ή για τα κρινόμενα έτη δεν εφαρμοζόταν η δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (πόθεν έσχες) του άρθρου 32 Ν. 4172/13 και δεν έχει φορολογηθεί το εισόδημά του βάσει προστιθέμενης διαφοράς τεκμηρίου τότε το αρνητικό υπόλοιπο που προκύπτει από την ανάλωση επηρεάζει αρνητικά τα θετικά υπόλοιπα του συνόλου των ετών που επικαλείται ο φορολογούμενος.

Στην περίπτωση που ο φορολογούμενος δεν υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης βάσει των εκάστοτε ισχυουσών διατάξεων, τότε δεν υπάρχει κεφάλαιο προς επίκληση για το έτος αυτό και λαμβάνεται ως μηδενικό. Επίσης, αν σε κάποιο έτος έχει προκύψει αρνητικό υπόλοιπο και το εισόδημα έχει φορολογηθεί βάσει τεκμηρίων τότε αυτό το υπόλοιπο δεν θα συμψηφιστεί με τα θετικά υπόλοιπα των ετών που επικαλείται ο φορολογούμενος (θεωρείται μηδενικό). Διευκρινίζεται ότι τα έτη προς επίκληση πρέπει να είναι συνεχόμενα μέχρι το προηγούμενο του κρινόμενου έτους. Το θετικό αλγεβρικό άθροισμα όλων των ετών θα αποτελέσει το συνολικό κεφάλαιο που σχηματίστηκε αυτά τα έτη (σχετ. η ΠΟΛ. 1076/26-3-2015).

Β' Προσαύξηση περιουσίας

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθ. 21 του ΚΦΕ, κάθε προσαύξηση περιουσίας που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή ή αιτία, θεωρείται κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας.

2. Επιπλέον, με τις διατάξεις του άρθρου 39 του ΚΦΔ ορίζεται ότι σε περίπτωση διαπίστωσης προσαύξησης περιουσίας κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 21 του ΚΦΕ, η προσαύξηση αυτή δεν υπόκειται σε φορολογία, εφόσον ο φορολογούμενος αποδείξει την πραγματική πηγή αυτής, καθώς επίσης και ότι αυτή είτε έχει υπαχθεί σε νόμιμη φορολογία, είτε απαλλάσσεται από τον φόρο σύμφωνα με ειδικές διατάξεις.

3. Οι διατάξεις της ως άνω παραγράφου αναφέρονται σε οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας, που προέρχεται από παράνομη ή αδικαιολόγητη ή άγνωστη πηγή και αιτία προέλευσης, και ορίζεται ότι ο φορολογούμενος, έχει τη δυνατότητα να αποδείξει την

πραγματική πηγή ή την αιτία προέλευσης ή ότι η εν λόγω προσαύξηση φορολογήθηκε ή απαλλάχθηκε νόμιμα.

Σε περίπτωση που οι αποδείξεις δεν είναι ικανοποιητικές, η οποιαδήποτε προσαύξηση της περιουσίας χαρακτηρίζεται και φορολογείται ως εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα.

4. Η προσαύξηση της περιουσίας μπορεί να αναφέρεται σε κινητή ή ακίνητη περιουσία οποιασδήποτε μορφής, όπως οικόπεδα, σπίτια, αυτοκίνητα, σκάφη, αεροσκάφη, τραπεζικές καταθέσεις και πάσης φύσεως χρεόγραφα, (μετοχές, τοκομερίδια, ομόλογα, αμοιβαία κεφάλαια κλπ.), η οποία δεν δικαιολογείται από τα εισοδήματα που δηλώνει ο φορολογούμενος. Η μεταβολή της σύνθεσης ή της διατήρησης της περιουσίας δεν σημαίνει απαραίτητα και την προσαύξή της.

5. Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε προσαύξηση περιουσίας διαπιστωθεί κατά τον έλεγχο, προκειμένου να φορολογηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγρ. 4 του άρθρου 29 του ΚΦΕ, δηλαδή με συντελεστή τριάντα τρία τοις εκατό (33%), απαιτείται να ελέγχονται και να συνεκτιμώνται και οι τυχόν δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του άρθρου 32 του ΚΦΕ.

6. Για την δικαιολόγηση προσαύξησης περιουσίας μέσω διάθεσης περιουσιακών στοιχείων ή μέσω απόκτησης εισοδημάτων που στο παρελθόν δεν υπήρχε η υποχρέωση της αναγραφής τους στη δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων, είτε γιατί ήταν αφορολόγητα είτε γιατί φορολογούνταν με ειδικό τρόπο (πχ. τόκοι, πώληση εισηγμένων μετοχών), πρέπει να αποδεικνύονται με τα κατάλληλα νόμιμα δικαιολογητικά.

7. Επίσης, σε όσες περιπτώσεις επικαλείται ο φορολογούμενος ότι η προσαύξηση περιουσίας προέρχεται από δωρεά, δανειοδότηση, γονική παροχή, κληρονομιά κλπ, πρέπει να ελέγχεται αν υπήρχε η δυνατότητα από τον δωρητή, τον δανειοδότη, τον παρέχοντα, τον κληρονομούμενο, να καταβάλλει ποσά που επικαλείται ο φορολογούμενος, καθώς και αν έχουν καταλογιστεί τα ποσά που προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις (π.χ. τέλη χαρτοσήμου, φόρος γονικής παροχής, φόρος δωρεάς κ.λπ.).

8. Η προσαύξηση της περιουσίας που προκύπτει από τον έλεγχο τραπεζικών λογαριασμών πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς, καθόσον αναλήψεις / καταθέσεις μπορεί να αφορούν συναλλαγές-κινήσεις που δεν συνιστούν κατ' ανάγκη φορολογητέο εισόδημα.

Περαιτέρω μεταφορές χρηματικών ποσών μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών εξετάζονται και διερευνάται ο λόγος που πραγματοποιήθηκαν οι συναλλαγές μεταφοράς των ποσών αυτών αφού προσκομίσει ο φορολογούμενος τα σχετικά έγγραφα. Δηλαδή το θέμα που πρέπει να εξετάζεται δεν είναι ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ ανάληψης και κατάθεσης στον ίδιο ή άλλο τραπεζικό λογαριασμό αλλά αν τα αναληφθέντα ποσά υπερκαλύπτουν δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων ή λοιπών δαπανών, έτσι ώστε να μην δικαιολογούνται μεταγενέστερες καταθέσεις ίσου ή άλλου ποσού στον ίδιο ή άλλο λογαριασμό. Σ' αυτήν την περίπτωση μπορεί να αποδειχθεί και να τεκμηριωθεί από τον έλεγχο ότι, οι συγκεκριμένες αναλήψεις που έγιναν από τον φορολογούμενο από έναν ή περισσότερους λογαριασμούς δαπανήθηκαν για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων ή λοιπών δαπανών οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί εφικτή η επανακατάθεση των ποσών αυτών σε ίδιους ή άλλους λογαριασμούς.

Επιπλέον ο έλεγχος κρίνει και τεκμηριώνει εάν πρόκειται ή όχι για «πρωτογενείς καταθέσεις», δηλαδή για ποσά που προέρχονται από άγνωστη ή μη διαρκή ή μη σταθερή πηγή ή αιτία και δεν προέρχονται από αναλήψεις από άλλους τραπεζικούς λογαριασμούς.

Σημειώνεται ότι δεν αντίκειται στη φορολογική νομοθεσία η ανάληψη χρηματικών ποσών και η αποδεδειγμένη επανακατάθεση μέρους ή του συνόλου αυτών και ούτε προβλέπεται χρονικός περιορισμός για την διαδικασία κίνησης χρηματικών κεφαλαίων.

9. Όταν δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η προσαύξηση της περιουσίας, τότε αυτή φορολογείται στη χρήση που διαπιστώνεται από τον έλεγχο ότι επήλθε. Ο φορολογούμενος δύναται σε κάθε περίπτωση να αποδείξει ότι ο χρόνος αυτός είναι διάφορος από αυτόν που διαπιστώθηκε από τον έλεγχο.

10. Για χρήσεις πριν από την 01/01/2014, σχετικές είναι οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 48 του Ν. 2238/94 .

Σημαντικές διευκρινήσεις και οδηγίες όσον αφορά τον έλεγχο των εμβασμάτων δόθηκαν με τις Πολ 1033/21-02-2013 και 1228/15-10-2014.

3.3 ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 19 ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ⁴

Στην υποενότητα αυτή αναφερόμαστε επιγραμματικά και μόνο στις τροποποιήσεις που έχουν επέλθει στο άρθρο 19 στο οποίο αναφέρεται η ανάλωση κεφαλαίου. Επίσης θα αναφερθούμε επιγραμματικά και στις περισσότερες σχετικές αποφάσεις και εγκυκλίους που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την ανάλωση κεφαλαίου. Ο λόγος για τον οποίο γίνεται η αναφορά αυτή είναι για να μπορέσει να χρησιμοποιηθεί ως ένας οδηγός – εγχειρίδιο για κάθε θέμα που μπορεί να απασχολεί τον έλληνα φορολογούμενο.

3.3.1 Νόμοι-Διατάγματα

- Νόμος 3842/2010 Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις (Άρθρο 3§7/Άρθρο 3§8)
- Νόμος 3763/2009Ενσωμάτωση Οδηγιών 2006/98/ ΕΚ, 2008/8/ΕΚκαι 2007/ 74/ΕΚ, διατάξεων των Οδηγιών 2006/112/ΕΚ και 2006/ 69/ΕΚ, διατάξεις φορολογίας εισοδήματος, κεφαλαίου, ΦΠΑ και λοιπών φορολογιών και λοιπές διατάξεις.(Άρθρο 3 § 4)
- Νόμος 3296/2004Φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, φορολογικοί έλεγχοι και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ Α' 253/14-12-2004)Άρθρο 4§4
- Νόμος 2948/2001Κυκλοφορία τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ και φορολογικές ρυθμίσεις για την εισαγωγή του ευρώ.(Άρθρο 9§38)
- Νόμος 2459/1997Κατάργηση φορολογικών απαλλαγών και άλλες διατάξεις.Άρθρο 9§7

3.3.2 Αποφάσεις – εγκύκλιοι

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ – ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ	ΠΟΛ	ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ
2000-2007	2008-2015	1996-2017	2002-2017
Αρ.Πρωτ 1099949/2000	Αρ.Πρωτ 1101725/2008	ΠΟΛ. 1201/1996	Εγχειρίδιο 1011/2002
Αρ.Πρωτ 1045120/2003	Αρ.Πρωτ 1084305/2008	ΠΟΛ. 1110/1997	Εγχειρίδιο 1017/2005
Αρ.Πρωτ 1001115/2006	Αρ.Πρωτ 061640/2008	ΠΟΛ. 1187/1998	Εγχειρίδιο 1026/2006
Αρ.Πρωτ 1072618/2007	Αρ.Πρωτ1062224/2008	ΠΟΛ. 1115/2001	Εγχειρίδιο 1038/2007
Αρ.Πρωτ 1078298/2007	Αρ.Πρωτ 060374/2008	ΠΟΛ. 1152/2002	Εγχειρίδιο 1053/2008

⁴Πηγή : e-forelogia epsilon on line τράπεζα

Αρ.Πρωτ 1060070/2007	Αρ.Πρωτ1057693/2008	ΠΟΛ. 1130/2002	Εγχειρίδιο 1060/2009
Αρ.Πρωτ 1062825/2007	Αρ.Πρωτ1049003/2008	ΠΟΛ. 1016/2005	Εγχειρίδιο 1069/2010
Αρ.Πρωτ 1026371/2007	Αρ.Πρωτ 1084305/2008	ΠΟΛ. 100247/2007	Εγχειρίδιο 1075/2011
Αρ.Πρωτ 1018236/2007	Αρ.Πρωτ 061640/2008	ΠΟΛ. 1135/2010	Εγχειρίδιο 1093/2013
Αρ.Πρωτ 1020969/2007	Αρ.Πρωτ1062224/2008	ΠΟΛ. 1033/2013	Εγχειρίδιο 1099/2016
Αρ.Πρωτ 1045025/2007	Αρ.Πρωτ1051884/2008	ΠΟΛ. 1174/2014	Εγχειρίδιο 1102/2017
Αρ.Πρωτ 1041765/2007	Αρ.Πρωτ1052006/2008	ΠΟΛ. 1115/2017	
	Αρ.Πρωτ 1114362/2008	ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣτΕ	ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΛΠ
		Απόφ. ΣτΕ 884/2016	Μελέτη 1100/1999
Αρ.Πρωτ 1015860/2007	Αρ.Πρωτ 1078907/2009	Γνωμοδότηση Ν.Σ.Κ. 418/2002	Μελέτη 1261/2011
Αρ.Πρωτ1114362/2007	Αρ.Πρωτ 1061640/2009	ΑΡΘΡΑ	Μελέτη 1262/2011
Αρ.Πρωτ 1118794/2007	Αρ.Πρωτ 1103891/2009	Άρθρο 1419/2009	Πρακτικά Θέματα 1157/2013
Αρ.Πρωτ 1092330/2007	Αρ.Πρωτ 1062224/2009	Άρθρο 1041/2009	
Αρ.Πρωτ 1094643/2007	Αρ.Πρωτ 1078907/2009	Άρθρο 1567/2012	
Αρ.Πρωτ 1101725/2007	Αρ.Πρωτ 1103891/2009	Άρθρο 1632/2013	
Αρ.Πρωτ 1046603/2007	Αρ.Πρωτ 1061640/2009	Άρθρο 1630/2013	
Αρ.Πρωτ 1091107/2007	Αρ.Πρωτ 1062224/2009	Άρθρο 1816/2016	
Αρ.Πρωτ 1093280/2007	Αρ.Πρωτ 1048034/2010		
Αρ.Πρωτ 1084127/2007	Αρ.Πρωτ 1097252/2012		
Αρ.Πρωτ 1084915/2007	Αρ.Πρωτ 1097252/2012		
Αρ.Πρωτ 1095789/2007	Αρ.Πρωτ 1166494/2012		
	Αρ.Πρωτ 1148627/2013		
	ΑρΠρωτ 1144110/2015		

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο ΧΡΗΣΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

4.1 ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών , όπως ήδη έχει αναφερθεί και στην εισαγωγή, αποτελεί ένα ζήτημα που απασχολεί εδώ και πάρα πολλά χρόνια αφενός τους φοροτεχνικούς που καλούνται να συντάξουν τον πίνακα ανάλωσης κεφαλαίου παρελθόντων ετών, αφετέρου τους υπαλλήλους της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων που είναι αρμόδιοι να ελέγχουν την ορθότητα του πίνακα αυτού.

Τα τελευταία χρόνια , μετά τις αλλαγές που επήλθαν αρχικά με τον ν.3842/2010 στις αντικειμενικές δαπάνες (τεκμήρια) και την μετέπειτα σημαντική αύξησή τους με τον ν.3986/2011, αλλά και με τις αλλαγές του ν.4110/2013, η ανάγκη για ανάλωση κεφαλαίου παρελθόντων ετών από τους φορολογούμενους έγινε μεγαλύτερη, προκειμένου να αποφύγουν την «τσιμπίδα» των τεκμηρίων. Επίσης , μετά το ζήτημα που ανέκυψε στο τέλος του 2012 σχετικά με την υπόθεση εμβασμάτων προς το εξωτερικό (την περίοδο 2009-2011) καθώς και της λίστας Λαγκάρντ , Μπόργιανς κλπ , το θέμα της ανάλωσης κεφαλαίου επανήλθε και πάλι στο προσκήνιο μιας και όσοι μετέφεραν χρήματα στο εξωτερικό ή βρέθηκαν με μεγάλα υπόλοιπα τραπεζικών λογαριασμών καλούνται να αποδείξουν αν αυτά τα χρήματα προέρχονται από περίσσειμα κεφαλαίου ή από άλλες μη νόμιμες πηγές.⁵

4.2 ΔΗΛΟΥΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Για την συμπλήρωση του πίνακα της ανάλωσης κεφαλαίου απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχουμε κατανοήσει την έννοια του δηλούμενου εισοδήματος. Ως δηλούμενο εισόδημα λαμβάνεται το συνολικό καθαρό εισόδημα του φορολογούμενου από κάθε πηγή που προκύπτει από την συνάθροιση των θετικών και αρνητικών στοιχείων (ζημίες του ίδιου έτους ή των προηγούμενων ετών) . Σε κάθε περίπτωση στην δήλωση αναγράφονται όλα

⁵Κωνσταντίνος Δημ. Γραβιάς «Η ανάλωση Κεφαλαίου Θεωρία και Πράξη» 3η έκδοση Μάρτιος 2014
Επιστημονικές Εκδόσεις taxheaven.

τα εισοδήματα του υπόχρεου ανεξάρτητα από τον τρόπο φορολόγησής τους , καθώς και τα απαλλασσόμενα από τον φόρο εισοδήματα. Όσον αφορά τα απαλλασσόμενα εισοδήματα σημειωτέον είναι ότι πριν το οικονομικό έτος 2013 (χρήση 2012) οι φορολογούμενοι δεν είχαν την υποχρέωση να δηλώσουν όλα τα αφορολόγητα ποσά , γεγονός που δημιουργεί πρόβλημα σήμερα στην απόδειξη των εν λόγω ποσών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού είναι τα εισοδήματα από τόκους καταθέσεων της παρ. 1 του άρθρου 12 του Κ.Φ.Ε.

4.2.1 Περιπτώσεις Εισοδημάτων που λαμβάνονται υπόψη για τον σχηματισμό Κεφαλαίου

1. Το καθαρό **εισόδημα από ακίνητα** (όχι το ακαθάριστο που έχει δηλωθεί στην δήλωση)
2. Το εισόδημα από **μισθούς , συντάξεις , ελευθέρια επαγγέλματα** καθώς και το εισόδημα από **εμπορικές επιχειρήσεις** μετά την μείωση του αναλογούντος φόρου εφόσον πρόκειται για πραγματικό εισόδημα και όχι τεκμαρτό του άρθρου 16 του Ν.2238/1994.
3. Το φορολογούμενο **τεκμαρτό εισόδημα από ιδιοκατοίκηση** , κατά το μέρος που φορολογείται. Σημειωτέον είναι ότι το εισόδημα αυτό λαμβάνεται υπόψη για χρήσεις έως το 2002.
4. **Επιδότησεις και αποζημιώσεις** κλπ αγροτικής παραγωγής σύμφωνα με την απόφαση πολ. 1152/17-04-2002 λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό της ανάλωσης κεφαλαίου για τις χρήσεις από **2002 ως 2010**. Από 01/01/2011 οι επιδοτήσεις αυτές δεν λαμβάνονται υπόψη για την κάλυψη τεκμηρίων και συνεπώς για τον σχηματισμό του πίνακα της ανάλωσης κεφαλαίου .Σχετικές αποφάσεις πολ 1079/12-04-2011, πολ 1082/28-03-2012, πολ 1060/26-03-2013 .
5. **Γεωργικό εισόδημα** που προσδιορίζεται με αντικειμενικό τρόπο σύμφωνα με το άρθρο 42 του ν.2238/1994 και μέχρι το ποσό που απαλλάσσεται του φόρου..
6. **Αποζημίωση από διακοπή ασφαλιστηρίου συμβολαίου ζωής** και μόνο για το ποσό της υπεραπόδοσης που δύνεται και όχι της επιστροφής του επενδεδυμένου κεφαλαίου που επιστρέφεται.
7. Χρηματικά ποσά που προέρχονται από **πώληση περιουσιακών στοιχείων** με την προϋπόθεση να χρησιμοποιηθούν μία φορά.
8. Χρηματικά ποσά από **εκποίηση ομολόγων , εντόκων γραμματίων** κλπ λαμβάνονται υπόψη, για την κάλυψη της τεκμαρτής δαπάνης, μόνο το κέρδος από

την πώληση των μετοχών κλπ , δηλαδή η διαφορά μεταξύ της τιμής πώλησης και της τιμής αγοράς. Σύμφωνα με την 849/2008 απόφαση του ΣτΕ για την κάλυψη μπορεί να χρησιμοποιηθεί και το σύνολο της αξίας πώλησης ομολόγων , εντόκων γραμματίων , μετοχών όταν η αγορά τους έχει γίνει σε διαφορετικό έτος από την πώληση.

9. Το εισόδημα από τόκους **καταθέσεων** επίσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάλωση κεφαλαίου. Σημειωτέον είναι ότι για τους κοινούς τραπεζικούς λογ/σμούς το ποσό των τόκων μερίζεται ισομερώς μεταξύ των καταθέσεων του κοινού λογ/σμού.
10. Κέρδη από λαχεία ή Ο.Π.Α.Π μετά την μείωση του ποσού που καταβλήθηκε κατά την διάρκεια της χρήσης για την συμμετοχή στα παιχνίδια αυτά .
11. Δάνεια , δωρεές χρηματικών ποσών κλπ λαμβάνονται επίσης υπόψη κατά τον υπολογισμό του πίνακα ανάλωσης κεφαλαίου .
12. Χρηματικά ποσά **σε συνάλλαγμα που εισήγαγε στην Ελλάδα** ο φορολογούμενος, εφόσον η απόκτησή τους στο εξωτερικό δικαιολογείται. Για την απόδειξη των ποσών αυτών απαιτείται το πρωτότυπο παραστατικό που εκδίδει κάθε τράπεζα όταν εισάγονται χρηματικά κεφάλαια από το εξωτερικό. Μεταξύ των παραστατικών περιλαμβάνεται και η μοναδική βεβαίωση αγοράς συναλλάγματος.

4.2.2 Περιπτώσεις Εισοδημάτων που δεν λαμβάνονται υπόψη για τον σχηματισμό Κεφαλαίου

1. **Κέρδη από καζίνο** δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη στην κάλυψη τεκμηρίων και στον σχηματισμό κεφαλαίων παλαιότερων ετών διότι σύμφωνα με τον Κ.Β.Σ (νύν Κ.Φ.Α.Σ) δεν προκύπτουν αναλυτικά στοιχεία του παίκτη ,ούτε στοιχεία για τα ποσά που κέρδισε ή έχασε κατά την διάρκεια μιας χρήσης ο παίχτης.
2. **Κεφάλαιο που επιστρέφεται από διακοπή ασφαλιστηρίου συμβολαίου ζωής** δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη δαπανών τεκμηρίου καθώς και για ανάλωση κεφαλαίου.
3. **Επιστροφή μετρητών στους μετόχους λόγω μείωσης μετοχικού κεφαλαίου Α.Ε** σύμφωνα με την υπ' αριθ. Πρωτ. 1049604/10441/Β0012/12-06-2002 δεν δύναται επίσης να χρησιμοποιηθεί διότι πρόκειται για επενδεδυμένο κεφάλαιο που επιστρέφεται σύμφωνα με το σχετ.1092405/1963/Α0012/11-11-2003 έγγραφο του υπουργείου οικονομικών.

4. **Λογιστικές διαφορές σε περίπτωση ελέγχου προηγούμενων ετών** δεν δύναται να χρησιμοποιηθεί αναδρομικά για τις χρήσεις που αφορά αλλά μόνο μεταγενέστερα του ελέγχου και μόνο τα ποσά του συμβιβασμού εφόσον υπάρχει. π.χ. εάν έγινε φορολογικός έλεγχος το 2010 για χρήσεις 2005-2008 τα ποσά που φορολογούνται δεν μπορούν να σχηματίσουν ανάλωση κεφαλαίου για την χρήση 2009 αλλά μόνο μετά το 2010 και εντεύθεν.
5. Οι **επιχορηγήσεις** που λαμβάνει ο φορολογούμενος λόγω υπαγωγής σε αναπτυξιακό νόμο για πραγματοποίηση επενδύσεων δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό κεφαλαίου.

4.3 ΟΙ ΚΩΔΙΚΟΙ ΤΗΣ ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΕΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

4.3.1 Κωδικοί 787-788 του πίνακα 6 του εντύπου Ε1 (Πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία –Ποσά που μειώνουν την ετήσια δαπάνη).

Ο κωδικός αυτός χρησιμοποιείται για την δήλωση της περίφημης ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών για την οποία αναφερόμαστε στην παρούσα διπλωματική εργασία με λεπτομέρεια. Ο κωδικός συμπληρώνεται με το ποσό της διαφοράς μεταξύ πραγματικών και τεκμαρτών εισοδημάτων και αφορά αποκλειστικά την κάλυψη των τεκμηρίων και πόθεν έσχες άλλων αγορών ή κεφαλαίων . Η συμπλήρωση των εν λόγω κωδικών απαιτεί την συμπλήρωση αναλυτικού πίνακα ανά χρονιά καθώς και την διαθεσιμότητα των φορολογικών δηλώσεων όλων των ετών που επικαλούμαστε ως ανάλωση.

4.3.2 Κωδικοί 781-782 του πίνακα 6 του εντύπου Ε1 (Πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία –Ποσά που μειώνουν την ετήσια δαπάνη).

Ο κωδικός αυτός συμπληρώνεται κυρίως όταν μέσα το έτος διενεργήθηκε κάποια πώληση περιουσιακού στοιχείου και είναι εξαιρετικά χρήσιμος για την κάλυψη τεκμηρίων αλλά και «πόθεν έσχες» άλλων αγορών. Στον κωδικό αυτόν θα πρέπει να συμπληρώνεται το ποσόν πώλησης ακινήτου εφόσον υπάρχει συμβολαιογραφική πράξη μέσα το οικονομικό έτος. Επίσης στον ίδιο κωδικό δηλώνονται και τα κέρδη από λαχεία όπως και εισοδήματα που προέρχονται από δωρεές και ιδιωτικά δάνεια. Όσον αφορά τα δάνεια θα

πρέπει να είναι γνωστά τα στοιχεία του δανειστή. Για τις δωρεές απαραίτητο είναι το έντυπο απόδοσης φόρου δωρεάς αν αυτή εμπίπτει στο σχετικό νόμο. Επίσης στον ίδιο κωδικό μπορούν να δηλωθούν και άλλα ποσά όπως αποζημιώσεις ηθικής βλάβης, εφ' άπαξ κλπ και γενικά ποσά τα οποία δεν θεωρούνται φορολογητέο εισόδημα.

4.3.3 Κωδικοί 783-784 του πίνακα 6 του εντύπου Ε1 (Πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία –Ποσά που μειώνουν την ετήσια δαπάνη).

Ο κωδικός αυτός αφορά τη δήλωση ποσών επαναπατριζόμενων κεφαλαίων μέσα στην χρήση . Τα ποσά αυτά δηλώνονται για να καλύψουν τεκμήρια αλλά για να είναι αποδεκτά θα πρέπει να έχουμε σε πρώτη ζήτηση τα σχετικά έγγραφα εισαγωγής (1^ο αντίγραφο) και κυρίως την απόδοση του σχετικού φόρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο ΤΕΚΜΗΡΙΑ Ή ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Για την πληρέστερη κατανόηση της εφαρμογής της ανάλωσης κεφαλαίου και τον τρόπο υπολογισμού αυτής κρίνεται απαραίτητο στο κεφάλαιο αυτό να γίνει μια λεπτομερέστερη ανάλυση των γνωστών σε όλους τους φορολογούμενους «Τεκμηρίων».

5.1 Η ΠΑΓΙΔΑ ΤΩΝ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Τα μέτρα περί τεκμηρίων αποβλέπουν κατά κύριο λόγο στην αντιμετώπιση των αδυναμιών του φορολογικού συστήματος. Με άλλα λόγια δηλαδή η αδυναμία προσδιορισμού του φορολογητέου εισοδήματος στο στάδιο της γένεσής του οδήγησε στην λήψη μέτρων προσδιορισμού του εισοδήματος κατά το στάδιο της μετατροπής του σε περιουσιακά στοιχεία ή στο στάδιο της διενέργειας της δαπάνης διαβίωσης.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί και στην εισαγωγή τα τεκμήρια ουσιαστικά εισήχθησαν στην χώρα μας για πρώτη φορά στην αιτιολογική έκθεση του Ν.820/1978. Το τεκμήριο των περιουσιακών στοιχείων ισχύει ιδιαίτερα στις Αγγλοσαξονικές χώρες. Σήμερα με τα κρίσιμα άρθρα 30-34 του Νέου Κώδικα Φορολογίας εισοδήματος του Ν.4172/2013 ο φορολογικός νομοθέτης θέτει και πάλι σε λειτουργία τη φιλοσοφία των τεκμηρίων και γενικότερα του πόθεν έσχες, για να συλλαμβάνουν "κατά τεκμήριο" μη δηλωθέντα και μη φορολογηθέντα έσοδα στη φορολογία εισοδήματος.

5.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

5.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τεκμήρια κατά κύριο λόγο απασχολούν τόσο τον ελεγκτικό μηχανισμό όσο και τους φοροτεχνικούς και όλους τους Έλληνες φορολογούμενους. Και αυτό γιατί τουλάχιστον τρεις στους δέκα Έλληνες φορολογούμενους πέφτουν κάθε χρόνο στην παγίδα των τεκμηρίων. Αυτό κυρίως συμβαίνει για διάφορους λόγους. Δεν είναι λίγοι αυτοί που πέφτουν στην παγίδα από κακό υπολογισμό και λάθη κατά την υποβολή της φορολογικής δήλωσης λόγω της δαιδαλώδους φορολογικής μας νομοθεσίας. Άλλες φορές πάλι επειδή αποκτήθηκαν περιουσιακά στοιχεία σε προγενέστερες εποχές που σήμερα όμως δεν μπορούν να καλυφθούν τα ιδιαίτερα υψηλά τεκμήρια που εφαρμόζονται τα

τελευταία χρόνια λόγω της μείωσης του φορολογητέου εισοδήματος των πολιτών στα χρόνια της κρίσης (2009-2016). Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό εν μέσω κρίσης που αντιμετωπίζουν το πρόβλημα των τεκμηρίων είναι και οι άνεργοι ή απολυθέντες. Φυσικά να μην υποτιμούμε και την μερίδα των πολιτών οι οποίοι δεν είναι σε θέση να καλύψουν τεκμήρια διότι υποκρύπτουν φορολογητέο εισόδημα περιστασιακά ή κατά σύστημα φοροδιαφεύγουν.

5.2.2. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Σύμφωνα, ειδικότερα, με τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων από τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων των φορολογικών δηλώσεων που υποβλήθηκαν το 2016:⁶

1 Τα νοικοκυριά που φορολογήθηκαν με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων κι όχι με βάση τα πραγματικά δηλωθέντα εισοδήματά τους ανήλθαν σε 1.842.135 ή στο 29,74% του συνόλου αυτών που υπέβαλαν δήλωση φορολογίας εισοδήματος (6.194.233).

2 Το συνολικό ποσό του επιπλέον φορολογητέου εισοδήματος, το οποίο προσδιορίστηκε με βάση τα τεκμήρια, ανήλθε σε 6,94 δισ. ευρώ. Κατά το ποσό αυτό προσαυξήθηκε, δηλαδή, το τελικό φορολογητέο εισόδημα των 1.842.135 νοικοκυριών, εξαιτίας της εφαρμογής των τεκμηρίων. Δεδομένου ότι το συνολικό δηλωθέν εισόδημα των νοικοκυριών αυτών έφτασε τα 6,2 δισ. ευρώ και το επιπλέον εισόδημα που τους προσδιόρισαν τα τεκμήρια ήταν άλλα 6,94 δισ. ευρώ, προκύπτει το συμπέρασμα ότι τα τεκμήρια προκάλεσαν την προσαύξηση του φορολογητέου εισοδήματος 1.842.135 νοικοκυριών κατά ποσοστό 111,9%!

3 Από τα 1.842.135 νοικοκυριά τα οποία παγιδεύτηκαν από τα τεκμήρια και αναγκάστηκαν να φορολογηθούν για εισοδήματα σημαντικά υψηλότερα αυτών που δήλωσαν, τα 659.972 αποτελούνται από μισθωτούς φορολογούμενους. Δεδομένου δε ότι το σύνολο των νοικοκυριών με μισθωτούς φορολογούμενους ανήλθε το 2016 σε 2.035.065, προκύπτει το συμπέρασμα ότι περίπου 1 στους 3 μισθωτούς (για την ακρίβεια το 32,4% του συνόλου των μισθωτών) πιάστηκε πέρυσι στην παγίδα των τεκμηρίων. Το συνολικό δηλωθέν οικογενειακό εισόδημα των μισθωτών οι οποίοι φορολογήθηκαν με

⁶Από την έντυπη έκδοση Του Γιώργου Παλαιτσάκη gpal@naftemporiki.gr

βάση τα τεκμήρια ανήλθε σε 2,74 δισ. ευρώ περίπου. Στο ποσό αυτό οι υπηρεσίες της ΑΑΔΕ πρόσθεσαν άλλα 2 δισ. ευρώ, λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων, με αποτέλεσμα οι συγκεκριμένοι μισθωτοί να φορολογηθούν για συνολικό ποσό εισοδήματος 4,74 δισ. ευρώ, το οποίο είναι προσ αυξημένο κατά 73% σε σχέση με το συνολικό δηλωθέν εισόδημά τους.

4 Στα δίκτυα των τεκμηρίων πιάστηκε σημαντικός αριθμός «εισοδηματιών», δηλαδή φορολογουμένων που δήλωσαν κατά κύριο λόγο εισοδήματα από ακίνητα, τόκους καταθέσεων, μερίσματα και υπεραξία από μεταβίβαση κεφαλαίου. Συνολικά, 575.329 νοικοκυριά με φορολογούμενους «εισοδηματίες» επί συνόλου 1.215.042 που υπέβαλαν δηλώσεις αναγκάστηκαν να πληρώσουν σημαντικά υψηλότερους φόρους απ' αυτούς που αναλογούν στα πραγματικά δηλωθέντα εισοδήματά τους, λόγω του προσδιορισμού των τελικών φορολογητέων εισοδημάτων τους σε επίπεδα υψηλότερα των δηλωθέντων βάσει των τεκμηρίων διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Δηλαδή περίπου 1 στους 2 «εισοδηματίες» (για την ακρίβεια το 47,35% του συνόλου) έπεσε στην παγίδα των τεκμηρίων, καθώς δήλωσε εισόδημα σημαντικά χαμηλότερο απ' αυτό που προέκυψε με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης και τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Το εισόδημα που δήλωσαν οι 575.329 «εισοδηματίες» ανήλθε μόλις σε 344,8 εκατ. ευρώ, αλλά το εισόδημα για το οποίο τελικά φορολογήθηκαν ήταν 9,5 φορές μεγαλύτερο, καθώς ανήλθε περίπου σε 3,28 δισ. ευρώ! Το τελικό φορολογητέο εισόδημα των συγκεκριμένων φορολογούμενων προσ αυξήθηκε κατά 850% περίπου σε σύγκριση με το δηλωθέν! Είναι προφανές ότι πολλοί από τους φορολογούμενους αυτούς αναγκάστηκαν να πληρώσουν φόρο εισοδήματος σημαντικά υψηλότερο ακόμη και από το εισόδημα που δήλωσαν! Στην κατηγορία αυτή, περιλαμβάνονται πολλοί φορολογούμενοι των οποίων το δηλωθέν εισόδημα αποτελείτο από πενιχρά ποσά τόκων και εισπραχθέντων ενοικίων, αλλά το τεκμαρτό, το οποίο προέκυψε κυρίως με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης, ήταν μεγαλύτερο από 9.500 ευρώ, με αποτέλεσμα η προστιθέμενη διαφορά φορολογητέου εισοδήματος που προέκυψε να φορολογηθεί με την κλίμακα των ελευθέρων επαγγελματιών, δηλαδή με 26% από το πρώτο ευρώ, και το υπέρογκο ποσό φόρου που προέκυψε να προσ αυξηθεί περαιτέρω κατά 75% λόγω της επιβολής προκαταβολής φόρου έναντι του επόμενου έτους.

5 Με υπέρογκα ποσά φόρων εξαιτίας της εφαρμογής των τεκμηρίων χρεώθηκαν πέρυσι και 306.382 νοικοκυριά συνταξιούχων. Αντιπροσωπεύουν το 15,28% του συνόλου των 2.004.135 νοικοκυριών που αποτελούνται από συνταξιούχους. Πρόκειται, κατά κύριο

λόγο, για περιπτώσεις χαμηλοσυνταξιούχων, οι οποίοι μόνο και μόνο επειδή απλώς διαμένουν σε ιδιόκτητα, ενοικιαζόμενα ή δωρεάν παραχωρηθέντα σπίτια (διαμερίσματα ή μονοκατοικίες) και κατέχουν κι ένα Ι.Χ. αυτοκίνητο, εμφανίζονται με τεκμαρτά εισοδήματα σημαντικά υψηλότερα των πενιχρών που δηλώνουν. Το συνολικό ποσό του εισοδήματος που δήλωσαν τα 306.382 νοικοκυριά συνταξιούχων ανήλθε σε 1,89 δισ. ευρώ, αλλά το συνολικό ποσό εισοδήματος για το οποίο τελικά φορολογήθηκαν έφτασε τα 2,67 δισ. ευρώ. Η προσαύξηση του φορολογητέου εισοδήματος λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων ανήλθε σε 777 εκατ. ευρώ ή σε ποσοστό 41% επί του συνολικού δηλωθέντος οικογενειακού εισοδήματος.

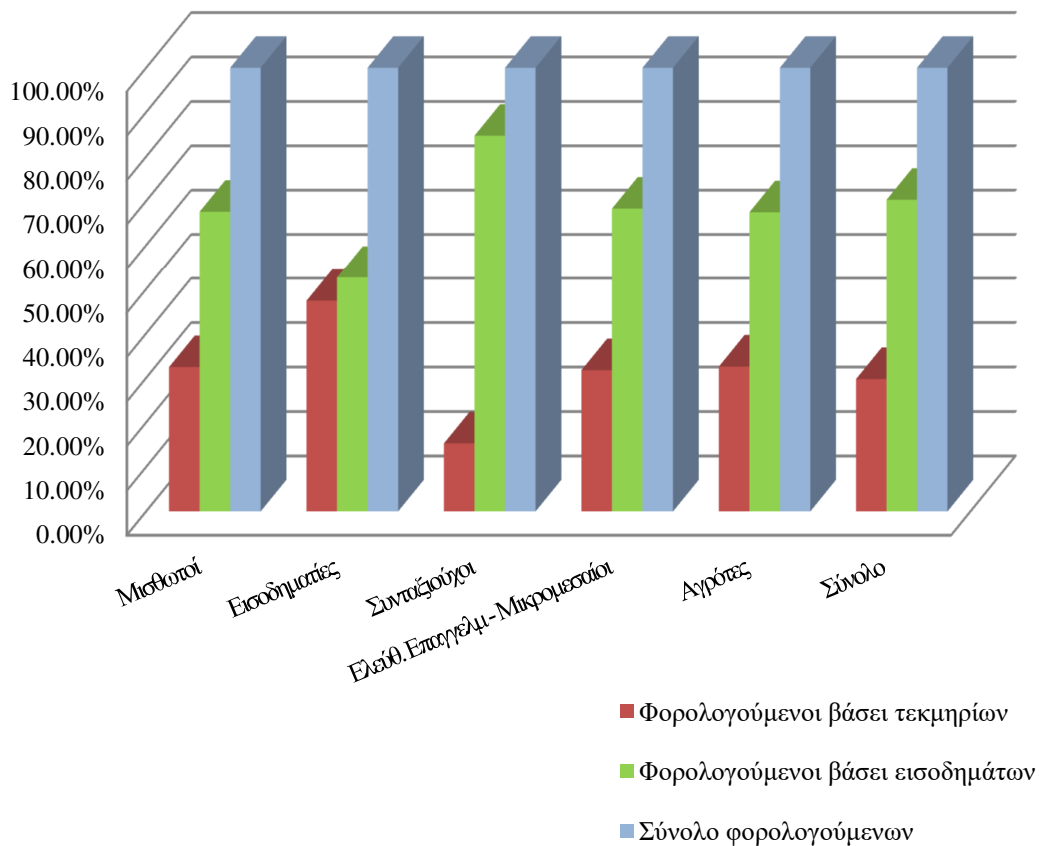
6 Με -σημαντικά υψηλότερα των δηλωθέντων- εισοδήματα προσδιορισθέντα με βάση τα τεκμήρια φορολογήθηκαν επίσης 210.566 μικρομεσαίοι επιχειρηματίες και ελεύθεροι επαγγελματίες που άσκησαν το 2016 ατομικά τις επιχειρηματικές ή επαγγελματικές τους δραστηριότητες. Οι φορολογούμενοι αυτοί δήλωσαν συνολικά 949,3 εκατ. ευρώ, αλλά, λόγω της εφαρμογής των τεκμηρίων, φορολογήθηκαν, τελικά, για εισοδήματα συνολικού ύψους 1,88 δισ. ευρώ, δηλαδή με «καπέλο» άλλα 934,48 εκατ. ευρώ στο συνολικό φορολογητέο τους εισόδημα. Η προσαύξηση του φορολογητέου εισοδήματός τους έφτασε το 98,43%! Το ποσοστό των μικρομεσαίων επιχειρηματιών και των ελευθέρων επαγγελματιών που πιάστηκαν στο δόκανο των τεκμηρίων ανήλθε στο 31,71% του συνόλου (663.830). Δηλαδή περίπου ένας στους τρεις αυτοαπασχολούμενους φορολογήθηκε το 2016 με βάση τα τεκμήρια. Σε πολλές από τις περιπτώσεις αυτές δηλώθηκε αρνητικό ποσό εισοδήματος, δηλαδή ζημία, η οποία όμως δεν αναγνωρίστηκε, καθώς τα τεκμήρια προσδιόρισαν ουσιαστικά τεκμαρτό καθαρό κέρδος!

7 Περίπου 1 στους 3 αγρότες πιάστηκε επίσης στα δίχτυα των τεκμηρίων. Επί συνόλου 276.161 οι 89.886 (το 32,54%) φορολογήθηκαν για συνολικό ποσό εισοδήματος υψηλότερο κατά 106,27% από αυτό που δήλωσαν. Ειδικότερα, ενώ δήλωσαν συνολικά 276 εκατ. ευρώ, φορολογήθηκαν τελικά για εισοδήματα συνολικού ύψους 569,34 εκατ. ευρώ.⁷

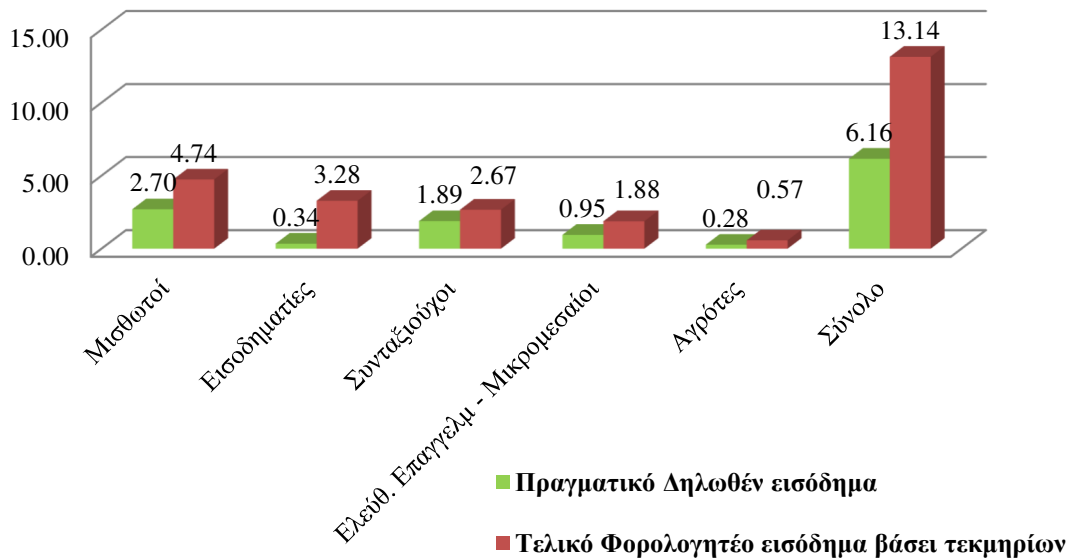
Τα παραπάνω απεικονίζονται στα παρακάτω διαγράμματα:

⁷Από την έντυπη έκδοση Του Γιώργου Παλαιτσάκη gpal@naftemporiki.gr

Ποσοστά φορολογουμένων βάσει τεκμηρίων ή πραγματικών εισοδημάτων

Φορολογητέα εισοδήματα βάσει τεκμηρίων και δηλωθέντων εισοδημάτων (σε δις ευρώ)

Από όλα τα παραπάνω αποδεικνύεται ακράδαντα ότι η εφαρμογή των «τεκμηρίων» απασχολεί σχεδόν όλους τους έλληνες φορολογούμενους και η ενημέρωση ως προς την ανάλωση κεφαλαίου είναι επιτακτική ανάγκη σήμερα.

Αν και είναι σαφές ότι η απόκτηση ενός ακινήτου ή αυτοκινήτου δεν αποτελεί πάντα απόδειξη φοροδιαφυγής. Ίσως όμως αποτελεί μια ένδειξη στην περίπτωση που ο ιδιοκτήτης εμφανίζει κατά σύστημα ιδιαίτερα χαμηλά εισοδήματα. Σημειωτέον είναι ότι στην πράξη στο θέμα των τεκμηρίων υπάρχουν ασάφειες και σύγχυση.

5.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΑΧΙΣΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.

Ο εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας σήμερα ορίζεται από τα άρθρα 30-34 του Νέου Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος του Ν. 4172/2013 όπως ήδη έχουμε αναφερθεί ως παρακάτω :

5.3.1 Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας (άρθρο 30)

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό ο φορολογούμενος που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων υποβάλλεται σε εναλλακτική ελάχιστη φορολογία όταν το τεκμαρτό εισόδημά του είναι υψηλότερο από το συνολικό εισόδημά του. Σε αυτή την περίπτωση στο φορολογητέο εισόδημα προστίθεται η διαφορά μεταξύ του τεκμαρτού και πραγματικού εισοδήματος και αυτή φορολογείται, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 34.

Το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται με βάση τις δαπάνες διαβίωσης του φορολογούμενου και των εξαρτώμενων μελών του, σύμφωνα με τα άρθρα 31 έως και 34.

5.3.2 Αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες (άρθρο 31)

Βασικό ρόλο επίσης στον υπολογισμό των τεκμηρίων είναι οι ετήσιες αντικειμενικές δαπάνες που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του τεκμαρτού εισοδήματος . Σύμφωνα με την ΠΟΛ 1076/2015 οι δαπάνες που λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό είναι :

α) Ιδιοκατοικούμενες ή μισθωμένες ή δωρεάν παραχωρηθείσες κύριες κατοικίες.

- μέχρι και τα 80 τ.μ. κύριοι χώροι, 40 ευρώ ανά τ.μ.
- από 81 τ.μ. μέχρι και 120 τ.μ. κύριοι χώροι, 65 ευρώ ανά τ.μ.
- από 121 τ.μ. μέχρι και 200 τ.μ. κύριοι χώροι, 110 ευρώ ανά τ.μ.
- από 201 τ.μ. μέχρι και 300 τ.μ. κύριοι χώροι, 200 ευρώ ανά τ.μ.
- από 301 τ.μ. και άνω κύριοι χώροι, 400 ευρώ ανά τ.μ.

Για τον υπολογισμό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης διαβίωσης των βοηθητικών χώρων της κύριας κατοικίας, ορίζεται ποσό σαράντα ευρώ (40) το τετραγωνικό μέτρο ανεξάρτητα από το μέγεθος της επιφάνειας.

Προκειμένου για κατοικίες που βρίσκονται σε περιοχές με τιμή ζώνης, σύμφωνα με τον αντικειμενικό προσδιορισμό των ακινήτων, από δύο χιλιάδες οχτακόσια ευρώ (2.800) έως τέσσερις χιλιάδες εννιακόσια ενενήντα εννέα ευρώ (4.999) το τετραγωνικό μέτρο, τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται κατά ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) και για περιοχές με τιμή ζώνης από πέντε χιλιάδες ευρώ (5.000) και άνω το τετραγωνικό μέτρο, κατά ποσοστό εβδομήντα τοις εκατό (70%). Για τα ακίνητα που βρίσκονται σε περιοχές εκτός αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων θα λαμβάνεται υπόψη η τιμή εκκίνησης. Όλα τα παραπάνω ποσά προσαυξάνονται, προκειμένου για μονοκατοικίες κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%). Διευκρινίζεται ότι μονοκατοικία είναι το κτίσμα που αποτελεί λειτουργικά μία μόνο κατοικία με τους βοηθητικούς χώρους (αποθήκες, θέσεις στάθμευσης κτλ.), η οποία μπορεί να είναι σε ένα όροφο ή σε περισσότερους ορόφους και δεν εφάπτεται με άλλο κτίσμα είτε οριζόντια είτε κάθετα. Οι περιπτώσεις όπως διώροφος οικοδομή με ισόγειο κατάστημα και 1^ο όροφο κατοικία, ισόγειο διαμέρισμα που βρίσκεται σε επαφή με άλλο ισόγειο, ισόγεια επαγγελματική στέγη που βρίσκεται σε επαφή με άλλη μονοκατοικία, δεν χαρακτηρίζονται μονοκατοικίες. Τα ανωτέρω ισχύουν ανεξάρτητα αν έχει συσταθεί πράξη οριζόντιας ιδιοκτησίας. Μονοκατοικίες θεωρούνται επίσης και κτίσματα σε επαφή με άλλα, που ανήκουν όμως σε διαφορετικές κάθετες ιδιοκτησίες και πληρούν κατά τα λοιπά τις παραπάνω προϋποθέσεις.

β) Ιδιοκατοικούμενες ή μισθωμένες ή δωρεάν παραχωρηθείσες δευτερεύουσες κατοικίες.

Για τον υπολογισμό της δευτερεύουσας κατοικίας υπολογίζεται στο ήμισυ (1/2) της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης διαβίωσης όπως αυτή προκύπτει όταν έχουμε κύρια κατοικία μαζί με το βοηθητικό χώρο της και ανάλογα με τον χρόνο μίσθωσης ή χρήσης

επιμερίζεται με βάση τους μήνες. Στις εξαιρέσεις παραμένουν οι κενές κατοικίες (πάνω από έξι μήνες)

γ) Ετήσια αντικειμενική δαπάνη επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης

α) Για αυτοκίνητα μέχρι χίλια διακόσια (1.200) κ.ε. σε τέσσερις χιλιάδες (4.000) ευρώ,

β) Για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των χιλίων διακοσίων (1.200) κ.ε. προστίθενται εξακόσια (600) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά μέχρι και τα δύο χιλιάδες (2.000) κ.ε.,

γ) Για αυτοκίνητα μεγαλύτερα των δύο χιλιάδων (2.000) κ.ε. προστίθενται εννιακόσια (900) ευρώ ανά εκατό (100) κυβικά εκατοστά και μέχρι τρεις χιλιάδες (3.000) κ.ε. και

δ) Για αυτοκίνητα μεγαλύτερα από τρεις χιλιάδες (3.000) κ.ε. προστίθενται χίλια διακόσια (1.200) ευρώ ανά εκατό (100) κ.ε.

Παραθέτουμε πίνακα με ορισμένες κατηγορίες αυτοκινήτων και τις αντίστοιχες αντικειμενικές δαπάνες διαβίωσης, για πληρέστερη κατανόηση των παραπάνω:

Ετήσια αντικειμενική δαπάνη €			
Κυβικά εκατοστά	Μέχρι και 5 έτη	Από 5 έτη έως 10	Πάνω από 10 έτη
1000	4.000,00	2.800,00	2.000,00
1200	4.000,00	2.800,00	2.000,00
1400	5.200,00	3.640,00	2.600,00
1500	5.800,00	4.060,00	2.900,00
1600	6.400,00	4.480,00	3.200,00
1700	7.000,00	4.900,00	3.500,00
1800	7.600,00	5.320,00	3.800,00
1900	8.200,00	5.740,00	4.100,00
2000	8.800,00	6.160,00	4.400,00
2500	13.300,00	9.310,00	6.650,00

3000	17.800,00	12.460,00	8.900,00
3500	23.800,00	16.660,00	11.900,00

Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη επιβατικών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης **δεν εφαρμόζεται** για τα επιβατικά ιδιωτικής χρήσης τα οποία είναι ειδικά διασκευασμένα για πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητικές αναπηρίες τουλάχιστον σε ποσοστό το εξήντα επτά τοις εκατό (67%). Υπάρχουν βέβαια και άλλες εξαιρέσεις αλλά για λόγους συντομίας δεν αναφέρονται

δ) Ετήσια αντικειμενική δαπάνη ιδιωτικών σχολείων

Για τον προσδιορισμό της αντικειμενικής δαπάνης διαβίωσης, λαμβάνεται υπόψη η ετήσια δαπάνη που καταβάλλεται για ιδιωτικά σχολεία στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης, όπως αυτή προκύπτει από τις σχετικές αποδείξεις παροχής υπηρεσιών. Εξαιρούνται οι δαπάνες που καταβάλλονται σε εσπερινά γυμνάσια και λύκεια, καθώς και στα ειδικά σχολεία ατόμων με ειδικές ανάγκες.

ε) Αντικειμενική δαπάνη οικιακών βοηθών, οδηγών αυτοκινήτων κλπ

Κατά τον υπολογισμό επίσης λαμβάνεται υπόψη η ετήσια αντικειμενική δαπάνη που καταβάλλεται σε οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό, η οποία ορίζεται στο κατώτατο όριο αμοιβών όπως αυτό προσδιορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις για την αντίστοιχη κατηγορία εργαζομένων. Εξαιρούνται οι δαπάνες που καταβάλλονται στην περίπτωση που ο φορολογούμενος απασχολεί έναν μόνο οικιακό βοηθό καθώς και οι δαπάνες που καταβάλλονται στην περίπτωση που ο φορολογούμενος ή πρόσωπο που συνοικεί με αυτόν και τον βαρύνει έχει αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και πάνω από διανοητική καθυστέρηση, ή φυσική αναπηρία, ή είναι ηλικίας άνω των εξήντα πέντε (65) ετών και απασχολεί ένα νοσοκόμο.

στ) Δαπάνες σκαφών αναψυχής ιδιωτικής χρήσης.

α) Προκειμένου για μηχανοκίνητα σκάφη ανοικτού τύπου (χωρίς χώρο ενδιαίτησης), ταχύπλοα και μη, ολικού μήκους μέχρι 5 μέτρα, στο ποσό των τεσσάρων χιλιάδων ευρώ (4.000). Για τα πάνω από 5 μέτρα το ποσό αυτό αυξάνεται κατά δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ το μέτρο.

β) Προκειμένου για ιστιοφόρα ή μηχανοκίνητα ή μικτά σκάφη με χώρους ενδιαιτήσης, ολικού μήκους μέχρι και επτά (7) μέτρα, στο ποσό των δώδεκα χιλιάδων ευρώ (12.000). Για τα ίδια σκάφη άνω των επτά (7) και μέχρι δέκα (10) μέτρα προστίθενται τρεις χιλιάδες ευρώ (3.000) για κάθε ένα επιπλέον μέτρο μήκους. Για σκάφη άνω των δέκα (10) μέτρων και μέχρι δώδεκα (12) μέτρα, προστίθενται επτά χιλιάδες πεντακόσια ευρώ (7.500) ανά επιπλέον μέτρο μήκους. Για σκάφη άνω των δώδεκα (12) μέτρων και μέχρι δεκαπέντε (15) μέτρα, προστίθενται δέκα πέντε χιλιάδες ευρώ (15.000) για κάθε ένα επιπλέον μέτρο μήκους. Για σκάφη άνω των δεκαπέντε (15) μέτρων και μέχρι δεκαοκτώ (18) μέτρα, προστίθενται είκοσι δύο χιλιάδες πεντακόσια ευρώ (22.500) για κάθε ένα επιπλέον μέτρο μήκους. Για σκάφη άνω των δεκαοκτώ (18) και μέχρι είκοσι δύο (22) μέτρα, προστίθενται τριάντα χιλιάδες ευρώ (30.000) για κάθε ένα επιπλέον μέτρο μήκους. Τέλος, για σκάφη πάνω από είκοσι δύο (22) μέτρα, προστίθενται πενήντα χιλιάδες ευρώ (50.000) για κάθε επιπλέον μέτρο μήκους.

Επίσης, τα ποσά της περίπτωσης αυτής μειώνονται κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) προκειμένου για ιστιοφόρα σκάφη καθώς και για τα πλοία αναψυχής που έχουν κατασκευαστεί ή κατασκευάζονται στην Ελλάδα εξ' ολοκλήρου από ξύλο, τύπων «τρεχαντήρι», «βαρκαλάς», «πέραμα», «τσερνίκι» και «λίμπερτυ», που προέρχονται από την ελληνική ναυτική παράδοση.

Η αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης από κάθε σκάφος μειώνεται ανάλογα με την παλαιότητα του κατά ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) αν έχει παρέλθει χρονικό διάστημα πάνω από πέντε (5) και μέχρι δέκα έτη (10) από το έτος που νηολογήθηκε για πρώτη φορά και τριάντα τοις εκατό (30%) αν έχει περάσει χρονικό διάστημα πάνω από δέκα έτη (10).

Παραθέτουμε πίνακα με περιπτώσεις μηχανοκίνητων ή μικτών σκαφών με χώρους διαίτησης, για πληρέστερη κατανόηση των παραπάνω:

Μήκος σκάφους	Μέχρι 5 έτη	Πάνω από 5 μέχρι και 10 έτη	Πάνω από 10 έτη
7	12.000,00	10.200,00	8.400,00
8	15.000,00	12.750,00	10.500,00
9	18.000,00	15.300,00	12.600,00

10	21.000,00	17.850,00	14.700,00
11	28.500,00	24.225,00	19.950,00
12	36.000,00	30.600,00	25.200,00
13	51.000,00	43.350,00	35.700,00
14	66.000,00	56.100,00	46.200,00
15	81.000,00	68.850,00	56.700,00
16	103.500,00	87.975,00	72.450,00
17	126.000,00	107.100,00	88.200,00
18	148.500,00	126.225,00	103.950,00
19	178.500,00	151.725,00	124.950,00
20	208.500,00	177.225,00	145.950,00
21	238.500,00	202.725,00	166.950,00
22	268.500,00	228.225,00	187.950,00
23	318.500,00	270.725,00	222.950,00
24	368.500,00	313.225,00	257.950,00
25	418.500,00	355.725,00	292.950,00

ζ) Δαπάνες αεροσκαφών, ελικοπτέρων, ανεμόπτερων

α) Για ανεμόπτερα στο ποσό των οκτώ χιλιάδων (8.000) ευρώ.

β) Για αεροσκάφη με κινητήρα κοινό, εσωτερικής καύσης και στροβιλοελικοφόρα, καθώς και ελικοπτερα, στο ποσό των εξήντα πέντε χιλιάδων (65.000) ευρώ για τους εκατόν πενήντα (150) πρώτους ίππους ισχύος του κινητήρα τους που προσαυξάνεται με το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ για κάθε ίππο πάνω από τους εκατόν πενήντα (150) ίππους.

γ) Για αεροσκάφη αεριοπροωθούμενα (JET) στο ποσό των διακοσίων (200) ευρώ για κάθε λίμπρα ώθησης. Οι διατάξεις της περίπτωσης γ', εκτός της ακινησίας και παλαιότητας, εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

δ) Για τις υπερελαφρές πτητικές αθλητικές μηχανές (ΥΠΑΜ) που υπάγονται στην παρ.1 του άρθρου 4 του υπ' αριθ. Δ2/26314/8802/27.7.2010 Κανονισμού υπερελαφρών πτητικών αθλητικών μηχανών (Β'1360), στο ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου ισχύει από 1.1.2011 και μετά.

Επιπλέον διευκρινίζουμε ότι:

- Δεν λαμβάνεται υπόψη η αντικειμενική δαπάνη για τα αεροσκάφη και τα ελικόπτερα επαγγελματικής χρήσης εφόσον αυτά πληρούν τις προϋποθέσεις κατάταξής τους ως επαγγελματικά από την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, ήτοι να πληρούν τις προϋποθέσεις αδειοδότησης που ορίζει η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας ως εταιρείες παροχής αεροπορικών υπηρεσιών.

η) Δαπάνες δεξαμενών κολύμβησης

Σε εκατόν εξήντα (160) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο μέχρι και τα εξήντα (60) τετραγωνικά μέτρα και σε τριακόσια είκοσι (320) ευρώ το τετραγωνικό μέτρο, για επιφάνεια άνω των εξήντα (60) τετραγωνικών μέτρων.

Τα ανωτέρω ισχύουν και όταν η δεξαμενή είναι συναρμολογούμενη αφού ο νόμος δεν κάνει καμία διάκριση.

Προκειμένου για εσωτερική δεξαμενή κολύμβησης, τα παραπάνω ποσά αυτής της περίπτωσης διπλασιάζονται.

Η αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης για τις δεξαμενές κολύμβησης υπολογίζεται για όλο το έτος χωρίς να περιορίζεται σε μήνες χρήσης είτε πρόκειται για κύρια κατοικία είτε για δευτερεύουσα. Στις περιπτώσεις θανάτου ή μεταβίβασης/απόκτησης κατοικίας μέσα στο έτος, η αντικειμενική δαπάνη υπολογίζεται στους μήνες χρήσης.

Προκειμένου για κοινόχρηστες πισίνες που βρίσκονται σε συγκροτήματα πολυκατοικιών, η ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης επιμερίζεται στους ιδιοκτήτες και ενοικιαστές των ακινήτων με βάση τα χιλιοστά κάθε διαμερίσματος στο οικόπεδο.

Επίσης, αν η δεξαμενή κολύμβησης (πισίνα) χρησιμοποιείται από τους ενοίκους επιπλωμένων δωματίων ή ξενοδοχείων (ατομικές επιχειρήσεις), από την εκμετάλλευση των οποίων αποκτάται εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα, η αντικειμενική δαπάνη αυτής δεν βαρύνει τον επιχειρηματία.

Διευκρινίζεται ότι η μη χρήση πισίνας αποδεικνύεται με πιστοποιητικό καταστροφής της.

θ) Ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης

Κάθε χρόνο επίσης λαμβάνεται υπόψη ένα ποσό ως ελάχιστη αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης που ορίζεται στο ποσό των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ προκειμένου για άγαμο, διαζευγμένο ή χήρο και στο ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ προκειμένου για συζύγους που υποβάλλουν κοινή δήλωση, εφόσον δηλώνεται πραγματικό ή τεκμαρτό εισόδημα. Δεν εφαρμόζεται η ελάχιστη ετήσια αντικειμενική δαπάνη εφόσον ο φορολογούμενος ή τα εξαρτώμενα μέλη αποκτούν εισόδημα μόνο από τόκους και ακίνητα σύμφωνα με την περ. ε' του άρθρου 34 του Κ.Φ.Ε. Σημειωτέον εδώ είναι ότι πριν το 2010 η ελάχιστη δαπάνη διαβίωσης ήταν 2.900.

5.3.3 Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων (άρθρο 32)

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προσδιορίζονται τα χρηματικά ποσά που πραγματικά καταβάλλονται από το φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα εξαρτώμενα μέλη για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων και λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του ετήσιου εισοδήματος.

Σημειώνεται ότι οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται μόνο όταν τις οικείες δαπάνες πραγματοποιούν φυσικά πρόσωπα, ως ιδιώτες και όχι στα πλαίσια άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας όπου οι σχετικές αγορές έχουν καταχωρηθεί στα λογιστικά τους αρχεία.

Επίσης λαμβάνονται υπόψη μόνο τα ποσά που πραγματικά καταβάλλονται στο φορολογικό έτος (ποσό δόσης, προκαταβολής κ.τ.λ.) και όχι το συνολικό ποσό της αγοράς που πιθανόν μέρος του να καταβληθεί σε επόμενο φορολογικό έτος.

Σημειώνεται ότι ο φορολογικός κάτοικος αλλοδαπής με πραγματικό εισόδημα στην Ελλάδα που πραγματοποιεί δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων στην Ελλάδα εάν αποδείξει, προσκομίζοντας τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ότι το τίμημα της απόκτησης καταβλήθηκε στην αλλοδαπή **δεν προσμετρείται η δαπάνη** αυτή.

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, ως ετήσια δαπάνη του φορολογουμένου της συζύγου του και των εξαρτώμενων μελών του λογίζονται τα χρηματικά ποσά που πραγματικά καταβάλλονται, για:

α) Αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίτροχων ή τρίτροχων αυτ/ων οχημάτων, πλοίων αναψυχής και λοιπών σκαφών αναψυχής, αεροσκαφών και κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας.

β) Αγορά επιχειρήσεων ή σύσταση ή αύξηση του κεφαλαίου επιχειρήσεων που λειτουργούν ατομικώς ή με τη μορφή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης ή ανώνυμης εταιρείας ή περιορισμένης ευθύνης εταιρίας ή ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας ή κοινωνίας ή κοινοπραξίας ή αστικής εταιρίας ή αγορά εταιρικών μερίδων και χρεογράφων γενικώς.

γ) Αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης.

Στην αγορά ακινήτων ως ποσό τεκμαρτής δαπάνης λαμβάνεται το ποσό της συνολικής επιβάρυνσης, όπως προκύπτει από τα οικεία πωλητήρια συμβόλαια, εκτός εάν από έλεγχο προκύπτει μεγαλύτερο ποσό, οπότε λαμβάνεται υπόψη αυτό. Στο τίμημα αυτό θα προστεθούν και τα ποσά των Φ.Μ.Α., συμβολαιογραφικά και λοιπά έξοδα και φόροι.

Σε ανέγερση οικοδομής εφόσον η ανέγερση διαρκέσει περισσότερο του ενός έτους, σε κάθε έτος σαν ποσό δαπάνης θα ληφθεί το αντίστοιχο του κόστους ανέγερσης στο ίδιο έτος, εκτός εάν χρόνος καταβολής έχει ορισθεί ο χρόνος αποπεράτωσης της οικοδομής.

Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται για επισκευή και συντήρηση κατοικίας δεν υπολογίζονται ως δαπάνη απόκτησης περιουσιακού στοιχείου. Αν όμως πρόκειται για προσθήκες, επεκτάσεις, τότε τίθεται θέμα δαπάνης απόκτησης.

δ) Χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε.

Τα δάνεια που χορηγούνται από φυσικό πρόσωπο σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα και για οποιοδήποτε λόγο εμπίπτουν στο άρθρο 32. Επομένως, εμπίπτουν και τα δάνεια και χρηματικές διευκολύνσεις που χορηγούν εταίροι, μέλη ή μέτοχοι στις εταιρίες που συμμετέχουν.

ε) Η ετήσια δαπάνη για δωρεές, γονικές παροχές ή χορηγίες

στ) Απόσβεση δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφής. Στο ποσό της δαπάνης αυτής περιλαμβάνεται και το ποσό των οικείων τόκων, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι τυχόν τόκοι υπερημερίας.

5.3.4 Μη εφαρμογή αντικειμενικών δαπανών και υπηρεσιών (άρθρο 33)

Με τις διατάξεις του άρθρου 33 προσδιορίζονται οι περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν εφαρμόζεται η ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Η μη εφαρμογή αυτής της δαπάνης διασφαλίζει τη μη εφαρμογή του εναλλακτικού τρόπου προσδιορισμού της ελάχιστης φορολογίας στις περιπτώσεις αυτές.

α) Για την αντικειμενική δαπάνη, η οποία προκύπτει βάσει επιβατικού αυτοκινήτου ιδιωτικής χρήσης **αναπήρου**, το οποίο απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας.

β) Για το **αλλοδαπό προσωπικό** που δεν διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα ή για τους Έλληνες που διαμένουν μόνιμα στο εξωτερικό

γ) Για τις **επιχειρήσεις μεταπώλησης αυτοκινήτων** που έχουν υπαχθεί στο ειδικό καθεστώς φορολογίας του άρθρου 45 του ν.2859/2000.

δ) Για την αντικειμενική δαπάνη που προκύπτει με βάση σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης, ανεξάρτητα από το μήκος και αν χρησιμοποιούν ή όχι προσωπικό. Η απαλλαγή αφορά φυσικά πρόσωπα που είναι **μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού**.

ε) Για την **αγορά πάγιου** εξοπλισμού επαγγελματικής χρήσης από πρόσωπα που ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα.

στ) Για **αγορά επιβατικών αυτοκινήτων** ιδιωτικής χρήσης, ειδικά διασκευασμένων για πρόσωπα που παρουσιάζουν κινητικές **αναπηρίες** που υπερβαίνουν σε ποσοστό το εξήντα επτά τοις εκατό (67%).

ζ) Οι ετήσιες αντικειμενικές δαπάνες που υπολογίζονται σύμφωνα με το άρθρο 31 του παρόντος κώδικα προκειμένου για **συνταξιούχους** που έχουν υπερβεί το 65^ο έτος της ηλικίας τους εφαρμόζονται **μειωμένες κατά ποσοστό 30%** των όσων προκύπτουν σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις.

η) Για φυσικό πρόσωπο που έχει τη **φορολογική κατοικία του στην αλλοδαπή**, εφόσον δεν αποκτά εισόδημα στην Ελλάδα.

5.3.5 Διαφορά εισοδήματος και υπολογισμός του φόρου αυτής (άρθρο 34)

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 34 η διαφορά μεταξύ του συνολικού εισοδήματος που δηλώθηκε από το φορολογούμενο, τη σύζυγο του και τα εξαρτώμενα μέλη και του τεκμαρτού εισοδήματος των άρθρων 31 και 32, όπως η διαφορά αυτή αναμορφώνεται ύστερα από την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 2 αυτού του άρθρου, φορολογείται κατά περίπτωση με :

α) τη φορολογική κλίμακα της παρ. 1 άρθρου 15 του Κ.Φ.Ε. εφόσον ο φορολογούμενος έχει εισόδημα μόνο από μισθωτή εργασία ή/και συντάξεις ή εφόσον το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του προκύπτει από μισθωτή εργασία και συντάξεις ή δεν υπάρχει εισόδημα από καμία κατηγορία.

β) τη φορολογική κλίμακα παρ. 1 άρθρου 29 του Κ.Φ.Ε. εφόσον ο φορολογούμενος έχει εισόδημα μόνο από επιχειρηματική δραστηριότητα ή εφόσον το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του δεν προκύπτει από μισθωτή εργασία και συντάξεις.

γ) το φορολογικό συντελεστή δέκα τρία τοις εκατό (13%) εφόσον ο φορολογούμενος έχει εισόδημα μόνο από ατομική αγροτική επιχείρηση ή εφόσον το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων του προκύπτει από ατομική αγροτική επιχείρηση.

δ) τη φορολογική κλίμακα παρ. 1 άρθρου 15 του Κ.Φ.Ε. εφόσον ο φορολογούμενος είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ το κρινόμενο φορολογικό έτος.

Περαιτέρω, διευκρινίζεται ότι αν ο φορολογούμενος αποκτά εισόδημα από περισσότερες της μίας κατηγορίας εισοδήματος και υπάρχει ισότητα μεταξύ τους τότε η διαφορά μεταξύ συνολικού εισοδήματος και αντικειμενικών δαπανών απόκτησης και διαβίωσης φορολογείται με τη φορολογική κλίμακα της παρ. 1 άρθρου 15 του Κ.Φ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^Ο ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξηγήσουμε πρακτικά τον τρόπο που υπολογίζεται η ανάλωση κεφαλαίου και πως συμπληρώνεται ορθά ο πίνακας που συνοποβάλλεται με την δήλωση φορολογίας εισοδήματος. Αρχικά κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στις θεμελιώδεις αρχές που διέπουν την χρήση της ανάλωσης κεφαλαίου.

6.1 ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ

- ✓ Δεν υπάρχει περιορισμός (προς τα πίσω) στο **αριθμό των ετών**, για την "συγκέντρωση" εισοδημάτων που δηλώθηκαν είτε αυτά είχαν φορολογηθεί είτε ήταν απαλλασσόμενα, είτε είχαν φορολογηθεί με ειδικό τρόπο.
- ✓ Τα προηγούμενα χρόνια πρέπει να είναι **συνεχόμενα** (π.χ. 2010-2013, όχι επιλεκτικά). και να φθάνουν μέχρι το προηγούμενο του κρινόμενου έτους.
- ✓ Κατά ρητή διατύπωση του νόμου, τα **αρνητικά εισοδήματα(ζημίες)** πρέπει να συμψηφίζονται με τα θετικά και η αφαίρεση των δαπανών (τεκμηρίων) που προσδιορίζονται στα άρθρα 31 και 32 πρέπει να γίνεται έστω και αν ο φορολογούμενος εξαιρείται από αυτά (π.χ. ανάπηρος για τη δαπάνη επιβατικού αυτοκινήτου, που απαλλάσσεται από τα τέλη κυκλοφορίας, αγορά επιβατικού αυτοκινήτου Ι.Χ., ειδικά διασκευασμένου από πρόσωπο με κινητική αναπηρία άνω του 67%).
- ✓ Τα **εκκαθαριστικά σημειώματα** για φορολογικά έτη για τα οποία έχει συμπληρωθεί ο χρόνος παραγραφής **αποτελούν πλήρη απόδειξη** για τα αναγραφόμενα σε αυτά ποσά χωρίς να απαιτείται η προσκόμιση λοιπών δικαιολογητικών.
- ✓ Τα δεδομένα φορολογικών δηλώσεων που δεν αναγράφονται στο εκκαθαριστικό λαμβάνονται υπ' όψη **μόνο μετά από διασταύρωση**.
- ✓ Ειδικά αν έχουν ξεχαστεί να δηλωθούν σε δηλώσεις προηγούμενων ετών, εισοδήματα που απαλλάσσονται από το φόρο, π.χ. τόκους, μερίσματα ή χρηματικά ποσά που δεν θεωρούνται εισόδημα π.χ. πώληση περιουσιακού στοιχείου, εισαγωγή συναλλάγματος που δικαιολογείται η προέλευσή του, δάνειο που αποδεικνύεται νόμιμα κ.λπ., υπάρχει η δυνατότητα να υποβληθεί **συμπληρωματική τροποποιητική δήλωση** μέχρι το τελευταίο μη

παραγεγραμμένο οικονομικό έτος. Έτσι τα ποσά αυτά θα ληφθούν υπόψη στον σχηματισμό του κεφαλαίου προηγούμενων ετών, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για την μείωση ή κάλυψη τεκμηρίων. Η λύση αυτή ορίζεται σαφώς στην εγκ. Πολ. 1174/14-07-2014 που αναφέρεται στην εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 19 του Κ.Φ.Δ.(Ν.4174/2013) για την υποβολή εκπρόθεσμων τροποποιητικών δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων οικονομικών ετών 2013 και προηγούμενα.

- ✓ Στην περίπτωση που φορολογούμενος επικαλείται κεφάλαια προηγούμενων φορολογικών ετών με σκοπό την ανάλωση και τελικά δεν χρησιμοποιηθούν ή χρησιμοποιηθεί ένα μέρος αυτών, θεωρούνται αδιάθετα και μπορούν να χρησιμοποιηθούν μελλοντικά ως κεφάλαια για κάλυψη προστιθέμενης διαφοράς τεκμηρίου. Αυτό το σημείο όμως αμφισβητείται πολλές φορές από τις ελεγκτικές αρχές και για τον λόγο αυτό καλό είναι να γίνεται ορθή χρήση της ανάλωσης κεφαλαίου.
- ✓ Αν σε κάποιο έτος ο προσδιορισμός του εισοδήματος πραγματοποιηθεί με βάση την τεκμαρτή δαπάνη τότε θεωρείται ότι δεν απομένει κεφάλαιο προς επίκληση για το έτος αυτό (θεωρείται μηδενικό) και δεν επηρεάζει αρνητικά τα θετικά υπόλοιπα των προηγούμενων ετών.
- ✓ Αν όμως σε κάποιο έτος προκύψει αρνητικό υπόλοιπο και υπάρχει απαλλαγή από τις αντικειμενικές δαπάνες των άρθρων 31 και 32 του Κ.Φ.Ε., τότε το έτος αυτό επηρεάζει αρνητικά τα θετικά υπόλοιπα των προηγούμενων ετών. (δηλαδή μειώνεται το μεταφερόμενο υπόλοιπο ανάλωσης στο έτος αυτό).
- ✓ Βασική αρχή για την κάλυψη ή τον περιορισμό δαπάνης με χρηματικά ποσά που προέρχονται από τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων είναι να μη γίνεται ξανά επίκληση κάποιου ποσού.
- ✓ Τα χρηματικά ποσά που έχουν αναγραφεί στους κωδικούς 781-782 και 787-788, εφόσον προέρχονται από περιουσιακά στοιχεία που είχαν αποκτηθεί μετά την 1.1.1988 πρέπει να είναι μειωμένα με κάθε ποσό που είχε καταβληθεί για την απόκτηση τους εκτός εάν πρόκειται για ποσά που έχουν ληφθεί υπόψη κατά τον προσδιορισμό του κεφαλαίου του έτους που καταβλήθηκαν, την ανάλωση του οποίου ο φορολογούμενος επικαλείται με τη δήλωση του οικον. έτους 2013.
- ✓ Επισημαίνεται επίσης, ότι οι διατάξεις του άρθρου 10 του Ν.2019/1992 με τις οποίες είχε θεσπισθεί η υποχρέωση υποβολής του εντύπου Ε6 (δήλωση κινητών

περιουσιακών στοιχείων που υπήρχαν στην κατοχή του φορολογούμενου την 1.1.1991) το οποίο είχε επισυναφθεί στη δήλωση οικον. έτους 1992, δεν έχουν εφαρμογή για τα ποσά των πραγματικών και τεκμαρτών δαπανών που πραγματοποιούνται από 1.1.1994 και μετά. Τα χρηματικά ποσά όμως για τα οποία έχει γίνει επίκληση από την ανάλωση ή πώληση των στοιχείων αυτών, κατά τα ποσά που λήφθηκαν υπόψη για μείωση της προστιθέμενης διαφοράς τεκμηρίου οικον. ετών 1992 μέχρι και 1994, μειώνουν τα ποσά των κεφαλαίων των αντίστοιχων ετών.

- ✓ Κάτι που επίσης πρέπει να επισημανθεί είναι ότι δεν αφαιρούμε δαπάνες που δηλώθηκαν στον κωδ.049 (οικογενειακές δαπάνες) , ούτε τα ιατρικά έξοδα αλλά μόνο τις αντικειμενικές δαπάνες εφόσον αυτές είναι μεγαλύτερες.

6.2 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Για τον υπολογισμό της ανάλωσης κεφαλαίου μπορεί να ληφθεί υπόψη κεφάλαιο που σχηματίστηκε τα προηγούμενα έτη σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις που ίσχυαν σε κάθε περίπτωση. Ο φορολογούμενος μπορεί να επικαλεσθεί κεφάλαιο προηγούμενων ετών χωρίς περιορισμό, δηλαδή και πριν από δέκα και δεκαπέντε χρόνια, με τις εξής δύο προϋποθέσεις:

- αα) Να έχει στοιχεία από τα οποία να προκύπτει το κεφάλαιο που επικαλείται για ανάλωση
- ββ) Τα έτη να είναι συνεχόμενα, π.χ. ανάλωση κεφαλαίων από το οικονομικό έτος 2004 έως το 2012, και όχι επιλεκτικά, (π.χ. ανάλωση κεφαλαίου έτους 2005 και έτους 2009).

Τα εισοδήματα που λαμβάνονται υπόψη για τον σχηματισμό του κεφαλαίου έχουν αναφερθεί στο κεφάλαιο 2 στην υποενότητα 2.2.1. Οι εξαιρέσεις αναφέρονται επίσης στο κεφάλαιο 2 στην υποενότητα 2.2.2.

Κατά την ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών, **αφαιρούμε τα ποσά των δαπανών** που προσδιορίζουν τα τεκμήρια (στα άρθρα 31 (διαβίωσης) και 32 (απόκτησης) του ΚΦΕΝ. 4172/2013), ανεξάρτητα αν απαλλάσσονται της εφαρμογής των άρθρων αυτών. Αν δεν υπάρχουν δαπάνες με βάση το άρθρο 31 (διαβίωσης) ή αν το ποσό τους είναι μικρότερο από τις 3.000 ευρώ προκειμένου για άγαμο και 5.000 ευρώ προκειμένου για συζύγους, το ποσό που πρέπει να εκπέσει προσδιορίζεται με βάση την κοινωνική, οικονομική και οικογενειακή κατάσταση των φορολογουμένων και τις αποδεδειγμένες

δαπάνες διαβίωσής τους και σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο των 3.000 και 5.000 ευρώ για τα έτη από 2010 ως σήμερα και 2.900 πριν το οικ. Έτος 2010. Σημειωτέον είναι ότι δεν αφαιρούμε τις οικογενειακές δαπάνες που δηλώθηκαν στον κωδ.049, ούτε ιατρικά έξοδα.

Το ποσό της **θετικής διαφοράς** που προκύπτει μεταξύ δηλωθέντων (ήδη φορολογημένων ή απαλλασσόμενων εισοδημάτων) και τεκμηρίων (δαπανών διαβίωσης και απόκτησης) δηλώνεται στους κωδικούς **κωδικούς 787-788 του Πίνακα 6** της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

6.3.ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

6.3.1 Απαιτούμενα δικαιολογητικά και αντικειμενικές δυσκολίες

Είναι απαραίτητο κάποιος που επικαλείται ανάλωση εισοδήματος από προηγούμενες χρονιές , να επισυνάψει μια κατάσταση που να αναφέρει αναλυτικά από ποιες χρονιές προέρχεται το εισόδημα που επικαλείται(Πολ.1040/2001).Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει επίσης στην κατοχή του όλες τις δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος ή τα εκκαθαριστικά σημειώματα όλων των ετών που θα χρησιμοποιηθούν προκειμένου να "σχηματίσει" και να εμφανίσει κεφάλαιο παλαιότερων ετών ως προϊόν αποταμίευσης. Παραστατικά όπως συμβόλαια αγοράς ή πώλησης ακινήτων , βεβαιώσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τόκους , κέρδη από ρέπος ομόλογα κλπ, βεβαιώσεις για κέρδη από τυχερά παίγνια , δωρεές , δάνεια καθώς και όλα τα παραστατικά δαπανών εφόσον δεν έχουν προσκομισθεί ως την ημέρα σύνταξης και προσκόμισης της κατάστασης ανάλωσης κεφαλαίου. Επίσης για τα χρηματικά ποσά σε συνάλλαγμα που εισήγαγε στην Ελλάδα ο φορολογούμενος, εφόσον η απόκτησή τους στο εξωτερικό δικαιολογείται απαιτείται το πρωτότυπο παραστατικό που εκδίδει κάθε τράπεζα όταν εισάγονται χρηματικά κεφάλαια από το εξωτερικό. Μεταξύ των παραστατικών περιλαμβάνεται και η μοναδική βεβαίωση αγοράς συναλλάγματος (το πρωτότυπο) .

Η **δυσκολία στην σύνταξη** της κατάστασης είναι η γνώση των ειδικών διατάξεων για τα είδη εισοδημάτων και τεκμηρίων για όλα τα προηγούμενα χρόνια που επικαλούμαστε!

Αυτό είναι εξαιρετικά δύσκολο και για τον λόγο αυτό η σύνταξη της κατάστασης είναι σχεδόν απαραίτητο να γίνει από φοροτεχνικό ο οποίος να διατηρεί αρχείο των διατάξεων πολλά χρόνια πίσω. Για τον λόγο αυτό κυκλοφορούν στο εμπόριο “εφαρμογές υπολογισμού ανάλωσης κεφαλαίου” οι οποίες αυτοματοποιούν τον υπολογισμό και βοηθούν στην συμπλήρωση του πίνακα. Αρκετά αξιόπιστη είναι η εφαρμογή από το site www.taxheaven.gr διατίθενται όμως και αρκετές άλλες εξίσου αξιόπιστες www.forin.gr ,www.e-forologia κ.α

6.3.2. Τρόπος συμπλήρωσης του πίνακα ανάλωσης κεφαλαίου στην πράξη

Παρακάτω παραθέτουμε ένα σχέδιο του πίνακα (σε μορφή excel) ανάλωσης κεφαλαίου πάνω στον οποίο θα αναλύσουμε τις λεπτομέρειες συμπλήρωσης για την πληρέστερη κατανόηση όλων των ανωτέρω :

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΠΡΟΣ ΤΗΝ
Δ.Ο.Υ.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΕΤΟΣ: 2012

ΑΦΜ:

Οικογ. Κατάσταση: Έγγαμος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΩΝ

ΟΙΚ. ΕΤΟΣ (Στήλη 1)	ΔΗΛΩΘΕΝΤΑ ΦΟΡ. ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ (Στήλη 2)		ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΑ (Στήλη 2)		ΠΩΛΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ (Στήλη 3)		ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ (Στήλη 4)		ΆΛΛΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (Στήλη 5)		ΣΥΝΟ ΛΟ Στήλη 6	ΑΝΑΛΩ ΣΗ ΠΡΟΗΓ ΟΥΜΕΝ ΩΝ ΕΤΩΝ (Κωδ. 787) Στήλη 7	ΑΠΟΜΕ ΝΩΝ ΚΕΦΑΛ ΑΙΟ (Στήλη 8)
	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕ ΟΥ (Στήλη 1)	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟ Υ (Στήλη 1)	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡ ΕΟΥ (Στήλη 1)	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ (Στήλη 1)	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕ ΟΥ (Στήλη 1)	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ (Στήλη 1)	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕ ΟΥ (Στήλη 1)	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟ Υ (Στήλη 1)	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟ Υ (Στήλη 1)	ΤΗΣ ΣΥΖΥ ΓΟΥ (Στήλη 1)			
2011											0,00		0,00
2010											0,00		0,00
2009											0,00		0,00
2008											0,00		0,00
2007											0,00		0,00
2006											0,00		0,00

2005											0,00	0,00
2004											0,00	0,00
2003											0,00	0,00
2002											0,00	0,00

(ΜΕΙΟΝ) ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΩΝ ΑΡΘ. 16-17 Ν. 2238/94 ή των άρθρων 30-31 του Ν.4174/2013												
ΟΙΚ. ΕΤΟΣ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ (Αρθρ. 16 ν.2238/94) Από Πιν 5.1 του Ε1 (Στήλη 10)					ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΠΕΡ. ΣΤΟΙΧ. (Αρθρ. 17, ν.2238/94) Από πιν. 5.2 του Ε1 (Στήλη 11)						ΣΥΝΟΛΟ (Στήλη 9)
	ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ		ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ		ΕΛΑΧ. ΠΟΣΟ ΔΑΠ. 2900,00 € ή 2500,00 ή 5000,00	ΑΓΟΡΕΣ ΑΥΤΟΚ/ΤΩΝ - ΣΚΑΦΩΝ (719-722)		ΑΓΟΡΑ - ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ (735-738)		ΆΛΛΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ		
	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟ Υ	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟ Υ	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟ Υ	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ	
2011					5.000,00							5.000,00
2010					2.900,00							2.900,00
2009					2.900,00							2.900,00
2008					2.900,00							2.900,00
2007					2.900,00							2.900,00
2006					2.900,00							2.900,00

2005					2.900,00							2.900,00
2004					2.900,00							2.900,00
2003					2.900,00							2.900,00
2002					2.900,00							2.900,00

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΩΝ (1)	0,00 €				
	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>
ΑΝΑΛΩΣΗ ΧΡΗΣΗΣ (2)					
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΕΠΟΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ (3)=(1)-(2)	0,00 €				

Ο ΔΗΛΩΝ

1. Στο πρώτο τμήμα του ανωτέρω πίνακα συμπληρώνονται αναλυτικά τα **γενικά στοιχεία** του φορολογούμενου (ονοματεπώνυμο , ΑΦΜ, Δ.Ο.Υ κλπ)
2. Το δεύτερο τμήμα του πίνακα με τίτλο **«ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΩΝ»** συμπληρώνεται ως παρακάτω :

Στην Στήλη 1 καταχωρείται το οικονομικό ή φορολογικό έτος το οποίο αφορά. Εδώ εμφανίζονται τα οικ. Έτη από 2002 έως 2011 αλλά δύναται να προστεθούν ή να αφαιρεθούν έτη ώστε να πληρούν τις ανάγκες του κάθε φορολογούμενου.

Στην Στήλη 2 καταχωρούνται τα κύρια δηλωθέντα φορολογητέα εισοδήματα του υπόχρεου και της συζύγου του (εφόσον πρόκειται για έγγαμο).

Στην Στήλη 3 καταχωρούνται όλα τα αφορολόγητα εισοδήματα του υπόχρεου και της συζύγου του.

Στην Στήλη 3 καταχωρούνται τα εισοδήματα που προήλθαν στην κατοχή του φορολογούμενου από πώληση περιουσιακών στοιχείων.

Στην Στήλη 4 καταχωρείται η εισαγωγή συναλλάγματος από το εξωτερικό εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν στα ανωτέρω κεφάλαια.

Στην Στήλη 5 καταχωρείται κάθε άλλη κατηγορία εισοδήματος που με οποιοδήποτε νόμιμο τρόπο προήλθε στην κατοχή του υπόχρεου.

Στην Στήλη 6 μεταφέρεται το άθροισμα όλων των εισοδημάτων του υπόχρεου και της συζύγου που δηλώθηκαν στην φορολογική δήλωση ανά χρήση.

Στην Στήλη 7 καταχωρείται το ποσό της ανάλωσης κεφαλαίου που δηλώθηκε στον κωδ. 787-788 τα προηγούμενα χρόνια.

Στην Στήλη 8 υπολογίζεται το ποσό της θετικής ή αρνητικής διαφοράς που προκύπτει μετά την αφαίρεση του αλγεβρικού αθροίσματος της στήλης 9 του τρίτου τμήματος του πίνακα που θα εξηγηθεί αμέσως παρακάτω.

3. Στο δεύτερο τμήμα του πίνακα με τίτλο **Δαπάνες των άρθρων 16,17 του Ν.2238/1994 ή του 30-31 του Ν.4172/2013** καταχωρούνται όλες οι δαπάνες Διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων ως παρακάτω :

Στην Στήλη 10 καταχωρούνται οι **Δαπάνες Διαβίωσης του πίνακα 5.1** του εντύπου Ε1 της φορολογικής δήλωσης.. Οι δαπάνες διαβίωσης καταχωρούνται ξεχωριστά ανά κατηγορία π.χ. κατοικιών , αυτοκινήτων ή εφόσον δεν υπάρχουν

άλλες δαπάνες διαβίωσης τότε καταχωρείται το ελάχιστο ποσό διαβίωσης που ισχύει σύμφωνα με την νομοθεσία ανά έτος.

Στην Στήλη 11 καταχωρούνται οι **Δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του πίνακα 5.2** του Ε1. Οι δαπάνες απόκτησης επίσης καταχωρούνται ξεχωριστά ανά κατηγορία π.χ. Αγορές Αυτοκινήτων σκαφών κλπ (κωδ. 719-722 της δήλωσης), Αγορά – Ανέγερση οικοδομής (κωδ. 735-738 της δήλωσης) καθώς και σε άλλες κατηγορίες πχ αγορά χρεογράφων , δωρεές , δάνεια κλπ.

Στην Στήλη 9 εμφανίζεται το αλγεβρικό άθροισμα των στηλών 10 και 11 καθώς και των επιμέρους . Σε περίπτωση που το άθροισμα αυτό είναι μικρότερο από το ελάχιστο ποσό δαπανών διαβίωσης τότε μεταφέρεται το ποσό των 3.000 , 5000 ή 2.900 όπως αυτό ορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις ανά χρήση.

Στην Στήλη 8 του πίνακα των εισοδημάτων εμφανίζεται τώρα η θετική ή αρνητική διαφορά του αλγεβρικού αθροίσματος των εισοδημάτων μετά την αφαίρεση των δαπανών. Από το ποσό αυτό αφαιρείται το ποσό της ήδη χρησιμοποιούμενης ανάλωσης κεφαλαίου της στήλης 7 ανά χρήση.

Στο **τελευταίο τμήμα του πίνακα στην γραμμή 1** μεταφέρεται το αλγεβρικό άθροισμα της στήλης 8 «Απομένων κεφάλαιο» προηγούμενων ετών το οποίο μπορεί να κατανεμηθεί ανά χρήση στην γραμμή 2 ανάλωση κεφαλαίου. Μετά την αφαίρεση της γραμμής 1-2 προκύπτει το υπόλοιπο κεφάλαιο που απομένει των επομένων χρήσεων και καταχωρείται στην γραμμή 3. Το κεφάλαιο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μεταγενέστερες ανάγκης κάλυψης τεκμηρίων , πόθεν έσχες κλπ.

Μετά από όλους τους παραπάνω υπολογισμούς προκύπτει το καθαρό αποτέλεσμα που μπορεί να επικαλεστεί κάθε φορολογούμενος είτε κατά την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος είτε για να καλύψει νόμιμα κεφάλαια που προκύπτουν από οποιοδήποτε φορολογικό έλεγχο.

Σημειωτέον είναι ότι ο πίνακας μπορεί να έχει και διαφορετική μορφή , να είναι πιο πολύπλοκος καθώς υπάρχουν πολλές περιπτώσεις εισοδημάτων και δαπανών που μπορεί ένας φορολογούμενος να επικαλεστεί. Στο παραπάνω παράδειγμα για λόγους ευκολίας χρησιμοποιήθηκε ο συνηθέστερος πίνακας που χρησιμοποιείται στην πράξη και ο οποίος καλύπτει μεγάλη μερίδα των πολιτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο: ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στον έλεγχο του Ποθεν έσχεσ από την Α.Α.Δ.Ε. προκειμένου να κατανοηθεί από την μελέτη αυτή, η αναγκαιότητα και ο τρόπος εφαρμογής της ανάλωσης κεφαλαίου, όχι μόνο από τα φυσικά πρόσωπα αλλά και από Δημοσίους Υπαλλήλους. Όπως ήδη έχει αναφερθεί παραπάνω η σημασία του πόθεν έσχεσ, κυριολεκτική και μεταφορική δεν έχει σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία του οποιουδήποτε μία συγκεκριμένη περίοδο αλλά με τη σύγκριση τους σε διαφορετικές περιόδους.

Ο έλεγχος λοιπόν αυτός διακρίνεται σε δύο κατηγορίες . Στον έλεγχο των φυσικών προσώπων οι οποίοι δεν είναι υπόχρεοι σε υποβολή Δήλωσης Πόθεν Εσχεσ σύμφωνα με τον υπ' αριθ. Ν. 3213 (ΦΕΚ Α'309/31.12.2003). Και στον έλεγχο Πόθεν Εσχεσ των Δημοσίων Υπαλλήλων που είναι υπόχρεοι σε υποβολή της Δήλωσης σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία.

7.1 ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΧΩΡΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Στον έλεγχο του Πόθεν Εσχεσ των Φυσικών έχουμε ήδη αναφερθεί στην παρούσα Διπλωματική εργασία διότι έχει άμεση σχέση με την ανάλωση κεφαλαίου και την υποβολή της Δήλωσης Φορολογίας εισοδήματος. Ο έλεγχος αυτός διενεργείται από τον Ελεγκτικό μηχανισμό σε επίπεδο Δ.Ο.Υ , Ελεγκτικών Κέντρων , ΚΕΦΟΜΕΠ , ΣΔΟΕ κλπ. Η ανάγκη αυτού του ελέγχου μπορεί να προκύψει κατά την υποβολή της Δήλωσης Φορολογίας εισοδήματος πχ λόγω δήλωσης αγοράς περιουσιακού στοιχείου , από καταγγελία ή ακόμη και από τυχαίο Μερικό Φορολογικό Έλεγχο. Τα τελευταία χρόνια με τον νέο Κώδικα φορολογικής διαδικασίας Κ.Φ.Δ άρθρο 26 Ν.4174/13 εισήχθηκαν και οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου οι οποίες στόχος είναι να εφαρμόζονται πλέον σε μεγαλύτερη μερίδα φορολογουμένων με απώτερο σκοπό την μείωση της φοροδιαφυγής. Έλεγχος Πόθεν Εσχεσ μπορεί να προκύψει και μετά από εντοπισμό μεγάλου ύψους καταθέσεων σε Τραπεζικούς λογ/σμούς του εσωτερικού ή του Εξωτερικού. Ο εντοπισμός αυτός γίνεται σήμερα κυρίως από την Αρχή Νομιμοποίησης Εσόδων από παράνομες δραστηριότητες του άρθρου 7 του Ν.3691/2008.

Η διαδικασία που εφαρμόζεται από την Α.Α.Δ.Ε σε αυτές τις περιπτώσεις είναι ο μερικός έλεγχος της φορολογίας εισοδήματος όπως αυτός ορίζεται με τον Νέο Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας και ισχύει για όλους τους έλληνες φορολογούμενους. Στα ανωτέρω κεφάλαια έχει εξηγηθεί επαρκώς η εφαρμογή της ανάλωσης κεφαλαίου στα φυσικά πρόσωπα και για τον λόγο αυτό το θέμα δεν χρήζει περαιτέρω διευκρινήσεων.

7.2. ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ.

7.2.1 Υπόχρεοι

Στην υποενότητα αυτή είναι σκόπιμο να αναφερθούμε και στον Έλεγχο του Πόθεν Εσχες των προσώπων που είναι υπόχρεοι σε υποβολή Δήλωσης Περιουσιακής κατάστασης σύμφωνα με τον υπ' αριθ. Ν. 3213 (ΦΕΚ Α'309/31.12.2003). Τα πρόσωπα της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ανωτέρω νόμου είναι :

- ❖ οι υπάλληλοι του Κοινοβουλίου όπως Πρωθυπουργός , Υπουργοί ,Υφυπουργοί, Βουλευτές κλπ
- ❖ οι αιρετοί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση .
- ❖ οι υπάλληλοι της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων,
- ❖ Τα μέλη (πρόεδρος , αντιπρόεδρος , υπάλληλοι) της Αρχής καταπολέμησης Νομιμοποίησης Εσόδων (FIU)
- ❖ Οι υπάλληλοι (αρχηγοί , διευθυντές κλπ) του Γενικού επιτελείου Εθνικής Αμυνας , Στρατού , Ναυτικού , Αεροπορίας.
- ❖ Δημοσιογράφοι και πάροχοι δημοσιογραφικών Υπηρεσιών.
- ❖ Δικαστικοί και εισαγγελικοί λειτουργοί.
- ❖ Υπάλληλοι της Ε.Υ.Π και Υ.Π.Α (Διοικητής , υποδιοικητής κλπ)
- ❖ Πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο του άρθρου 16 του Ν.4182/2013 (ήτοι διαχειριστές κοινωφελούς περιουσίας ή ιδρύματος , κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς κλπ)
- ❖ Διαχειριστές υπηρεσιών διαχειριστών δημοσίου χρήματος (π.χ. ΕΣΠΑ)
- ❖ Οι υπάλληλοι της Ελληνικής Αστυνομίας , του Λιμενικού Σώματος και της Πυροσβεστικής.
- ❖ Οι Υπάλληλοι που σχετίζονται με τον αθλητισμό (πχ διαιτητές , πρόεδρος επιτροπής επαγγελματικού αθλητισμού)
- ❖ Οι Υπάλληλοι σε επιτροπές διαγωνισμών που σχετίζονται με το κράτος και υπερβαίνουν τα 150.000 € (πρόεδρος , μέλη κλπ)

- ❖ Οι διαχειριστές και Πρόεδροι Μ.Κ.Ο .
- ❖ Οι ιδιοκτήτες των μέσων μαζικής ενημέρωσης.
- ❖ Οι υπάλληλοι του Ν.3908/2011 που συμμετέχουν σε γνωμοδοτικές επιτροπές , ενισχύσεις του Υπουργείου Ανάπτυξης.
- ❖ Φορείς Ανάθεσης και εκτέλεσης Δημοσίων Έργων του Ν.2190/1994.
- ❖ Υπάλληλοι του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους
- ❖ Διευθυντές των Νοσοκομείων , κέντρων υγείας κλπ
- ❖ Διευθυντές πρόεδροι ΠΑΣΕΓΕΣ και Αγροτικών Συνεταιρισμών.
- ❖ Υπάλληλοι σε ρυθμιστικές αρχές , επιτροπές ανταγωνισμού (πχ Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς)
- ❖ Στελέχη Πιστωτικών Ιδρυμάτων (Πρόεδρος – διοικητής Τράπεζας της Ελλάδος κλπ)
- ❖ Στελέχη των Ελληνικών Χρηματιστηρίων Α.Ε. (ΕΧΑΕ)

7.2.2 Μεθοδολογία Ελέγχου Πόθεν Έσχες

Ο έλεγχος του πόθεν έσχες όλων των ανωτέρω προσώπων διενεργείται από διαφορετικές Υπηρεσίες , επιτροπές και Υπουργεία. Στο κεφάλαιο αυτό θα διαπραγματευτούμε τον έλεγχο που διενεργείται από την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της ΑΑΔΕ που συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.3943/2011.

Η Υπηρεσία αυτή διενεργεί ελέγχους του «πόθεν έσχες» (δηλαδή της περιουσιακής κατάστασης) των υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών και όλων των εποπτευομένων από αυτό Νομικών Προσώπων.

Ο έλεγχος αυτός γίνεται είτε δειγματοληπτικά σε ετήσια βάση , είτε σε υπαλλήλους για τους οποίους περιέρχεται στην Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων, οποιαδήποτε πληροφορία που περιέχει στοιχεία που δύνανται να προκαλέσουν βάσιμες υπόνοιες αδικαιολόγητης μεταβολής της υφιστάμενης περιουσιακής κατάστασής τους. Επίσης σε περιπτώσεις υπαλλήλων για τους οποίους, διενεργείται έρευνα, προκαταρκτική εξέταση, προανάκριση ή Ε.Δ.Ε. από την Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων, προς διερεύνηση αδικημάτων της παραγράφου 2 και κρίνεται αναγκαίος.

Μετά το πέρας του ελέγχου εφόσον διαπιστώνονται παραβάσεις του νόμου και συντρέχει περίπτωση καταλογισμού κατά το άρθρο 12 του ν. 3213/2003 (Α' 309), συντάσσεται σχετική έκθεση η οποία αποστέλλεται στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Αν ανακύπτει περίπτωση ποινικής ευθύνης, η έκθεση αποστέλλεται

στο αρμόδιο για την άσκηση ποινικής δίωξης όργανο. Εφόσον διαπιστωθεί ανάγκη διερεύνησης θεμάτων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα φορολογικής ή άλλης αρχής, η έκθεση αποστέλλεται στην αρχή αυτή. Κατά τη διάρκεια του ελέγχου, μπορεί να καλείται ο ελεγχόμενος για να δώσει διευκρινίσεις ή να προσκομίσει συμπληρωματικά στοιχεία. Στα συμπληρωματικά στοιχεία μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνεται και σ' αυτήν την περίπτωση και ο πίνακας ανάλωσης κεφαλαίου ως αποδεικτικό στοιχείο που στηρίζεται πάντα σε δηλωμένο και με νόμιμο τρόπο φορολογητέο εισόδημα.

Για την ομοιόμορφη εφαρμογή της διαδικασίας και του τρόπου ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων της Γ.Γ.Δ.Ε του Υπουργείου Οικονομικών, παρασχέθηκαν οδηγίες με την αριθ. πρωτ. Δ.ΕΣ.ΥΠ116231 ΕΞ 2014 ΕΜΠ/07-11-2014 εγκύκλιο της Διεύθυνσης Εσωτερικών Υποθέσεων και με την με αριθ. Δ.ΕΣ.ΥΠ. 158709 ΕΞ 2016 ΕΜΠ/15-11-2016 (ΦΕΚ: Β4034/16-12-2016) «Διαδικασία ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων....»

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί η μεθοδολογία περιληπτικά την διαδικασία που ορίζεται για τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των υπαλλήλων και την ακρίβεια των δηλωθέντων στοιχείων της υποβληθείσας Δήλωσης Περιουσιακής κατάστασης.

Με τον διενεργούμενο έλεγχο περιουσιακής κατάστασης, διερευνάται, αν η απόκτηση των περιουσιακών στοιχείων, δικαιολογείται, από τα εμφανή και νόμιμα εισοδήματα και πόρους του υπαλλήλου και των μελών της οικογένειάς του.

Ο έλεγχος περιουσιακής κατάστασης διενεργείται μέσω **μιας μεθοδολογίας προσδιορισμού της περιουσιακής θέσης του ελεγχόμενου**, που αξιοποιεί τα στοιχεία, τις πληροφορίες και τα δεδομένα για έσοδα κάθε πηγής και τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες πάσης φύσεως, που η Φορολογική Διοίκηση διαθέτει ή συγκεντρώνει, για τον ίδιο, τον/την σύζυγό του και τα προστατευόμενα μέλη τους.

Η μεθοδολογία προσδιορισμού της περιουσιακής κατάστασης αναλύει τα έσοδα, φορολογητέα ή μη, τις μεταβολές (όχι μόνο τη χρηματική προσαύξηση) σε κινητή ή ακίνητη περιουσία οποιασδήποτε μορφής, όπως οικόπεδα, σπίτια, αυτοκίνητα, σκάφη, αεροσκάφη, τραπεζικές καταθέσεις και κάθε μορφής χρεόγραφα (μετοχές, τοκομερίδια, ομόλογα, αμοιβαία κεφάλαια κλπ.), καθώς και το κόστος εξυπηρέτησης, των ατομικών και οικογενειακών αναγκών και υποχρεώσεων του/της ελεγχόμενου υπαλλήλου.

Ο ελεγχόμενος μπορεί να δικαιολογήσει την προσαύξηση της περιουσίας του με όλους τους νόμιμους τρόπους, εφόσον έχει αποδεικτικά στοιχεία και για εισοδήματα τα

οποία δεν ήταν υποχρεωμένος, βάσει διατάξεων, να είχε συμπεριλάβει στις υποβληθείσες δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος.

Η προσαύξηση περιουσίας που προκύπτει από τον έλεγχο των τραπεζικών λογαριασμών, πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς, καθόσον αναλήψεις/καταθέσεις μπορεί να αφορούν συναλλαγές – κινήσεις, που δεν συνιστούν κατ' ανάγκη φορολογητέο εισόδημα.

Περαιτέρω μεταφορές χρηματικών ποσών, μεταξύ τραπεζικών λογαριασμών, εξετάζονται και διερευνάται ο λόγος που πραγματοποιήθηκαν οι συναλλαγές μεταφοράς των ποσών αυτών, αφού προσκομίσει ο ελεγχόμενος τα σχετικά έγγραφα (όπως ήδη έχει αναφερθεί παραπάνω).

Το θέμα που πρέπει να εξετάζεται δεν είναι ο χρόνος που μεσολαβεί μεταξύ ανάληψης και κατάθεσης στον ίδιο ή άλλο τραπεζικό λογαριασμό αλλά αν τα αναληφθέντα ποσά υπερκαλύπτουν δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων ή λοιπών δαπανών έτσι ώστε να μην δικαιολογούνται μεταγενέστερες καταθέσεις ίσου ή άλλου ποσού στον ίδιο ή άλλο λογαριασμό. Σε αυτή την περίπτωση μπορεί να αποδειχθεί και να τεκμηριωθεί από τον έλεγχο ότι οι συγκεκριμένες αναλήψεις που έγιναν από τον ελεγχόμενο, από έναν ή περισσότερους λογαριασμούς, δαπανήθηκαν για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων ή άλλων δαπανών οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί εφικτή η επανακατάθεση των ποσών αυτών σε ίδιους ή άλλους λογαριασμούς. Επιπλέον ο έλεγχος κρίνει και τεκμηριώνει εάν πρόκειται ή όχι για «πρωτογενείς καταθέσεις», δηλαδή για ποσά που προέρχονται από άγνωστη, ή μη διαρκή, ή μη σταθερή πηγή, ή αιτία και δεν προέρχονται από αναλήψεις από άλλους τραπεζικούς λογαριασμούς.

Επίσης, ο έλεγχος λαμβάνει υπόψη και αξιοποιεί το οικονομικό ιστορικό του/της υπαλλήλου, του/της συζύγου και των προστατευόμενων μελών.

Σημειώνεται ότι, η μεθοδολογία αυτή αναπροσαρμόζει την περιουσιακή θέση του υπόχρεου και με τις περιπτώσεις απόκτησης περιουσιακών στοιχείων άνευ ανταλλάγματος (κληρονομιάς, δωρεάς, γονικής παροχής, προίκας, κερδών από τυχερά παίγνια, ανταλλαγής κλπ), με τις περιπτώσεις εκποίησης αυτών, καθώς και με τις ατομικές και οικογενειακές δαπάνες κάθε είδους.

Τέλος επισημαίνεται ότι ο έλεγχος προσδιορισμού της περιουσιακής θέσης του υπόχρεου, **αναλύει και τα χρηματοοικονομικά προϊόντα σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, τις αγορές και τις δαπάνες κατά τη διάρκεια της ελεγχόμενης περιόδου και τα συγκρίνει με τα συνολικά έσοδα κάθε έτους.** Ιδιαίτερη μνεία, κατά την επεξεργασία, γίνεται για τις καταθέσεις σε μετρητά ή επιταγές, που πραγματοποιούνται

από τον ίδιο ή τρίτους, σε λογαριασμούς του και δεν αφορούν αναλήψεις/μεταφορές από λογαριασμούς του ιδίου ή εκποίηση χρηματοοικονομικών προϊόντων του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Υπάρχουν πολλά περιθώρια εμπειρικής διερεύνησης του θέματος τα οποία συναντώνται στην Ελληνική πραγματικότητα. Σημαντικό είναι πως η χρήση του πίνακα ανάλωσης κεφαλαίου οδηγεί στον ορθό προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Παρακάτω θα δοθούν ορισμένα παραδείγματα τα οποία έχουν εφαρμογή και κατά την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος αλλά και μετά από έλεγχο της φορολογικής αρχής σε παλαιότερη υποβληθείσα δήλωση. Τα παραδείγματα αφορούν κάλυψη τεκμηρίων (δαπανών διαβίωσης και απόκτησης) καθώς και κάλυψης κεφαλαίων σε τραπεζικό λογ/σμό είτε με την μορφή κατάθεσης είτε συσσώρευσης εισοδήματος ως αποταμίευση στην πάροδο των ετών.

8.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Παράδειγμα 1^ο Κατά την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.

Φορολογούμενος φυσικό πρόσωπο που ασκεί ατομική εμπορική επιχείρηση στη χρήση 2012 δηλώνει καθαρά κέρδη 40.000 ευρώ, καθαρό εισόδημα από την εκμίσθωση ακινήτου 10.000 ευρώ (μετά τις αποσβέσεις και εκπτώσεις δαπανών), ήτοι συνολικό καθαρό εισόδημα 50.000 ευρώ (40.000 +10.000). Επίσης, στην ίδια χρήση έχει αντικειμενική δαπάνη από Ε.Ι.Χ. 20.000 και από αγορά καταστήματος 100.000, ήτοι συνολική δαπάνη 120.000 ευρώ (20.000 + 100.000). Σύγκριση μεταξύ πραγματικών εισοδημάτων και αντικειμενικών δαπανών.

Συνολικά δηλωθέντα πραγματικά εισοδήματα = 50.000

Σύνολο αντικειμενικής δαπάνης = 120.000

Διαφορά 70.000

Αν ο φορολογούμενος δεν μπορεί να δικαιολογήσει τα χρηματικά ποσά για τη συνολική αντικειμενική δαπάνη(διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων), τότε η διαφορά των 70.000 ευρώ θα προστεθεί στο εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις και ο φορολογούμενος θα φορολογηθεί για εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις 110.000 ευρώ (40.000 + 70.000) πλέον το εισόδημα από ακίνητα 10.000 ευρώ, ήτοι συνολικό φορολογητέο εισόδημα 120.000 ευρώ (110.000+10.000)

Στο παράδειγμά μας δηλαδή πρέπει να ο φορολογούμενος να δηλώσει στον κωδ 787 ανάλωση κεφαλαίου ύψους 70.000 € τουλάχιστον ώστε να φορολογηθεί για τα δηλωθέντα πραγματικά εισοδήματά του ήτοι τις 50.000 €.

Παράδειγμα 2^ο Μετά από έλεγχο της φορολογικής αρχής για παλαιότερη χρήση σε ήδη υποβληθείσα δήλωση φορολογίας εισοδήματος.

Από τον έλεγχο που έγινε από την φορολογική αρχή στην υποβληθείσα δήλωση φορολογίας εισοδήματος οικ. έτους 2004 (χρήση 2003) διαπιστώθηκε ότι δεν δηλώθηκαν αγορές ακινήτων πλέον συμβολαιογραφικών εξόδων και λοιπών εξόδων συνολικής αξίας 132.272,82 € .

Επομένως η προσαύξηση διαφοράς τεκμηρίου για την χρήση αυτή υπολογίζεται ως παρακάτω :

Προσδιορισμός εισοδήματος με βάση τα τεκμήρια	
Εισοδήματα από ελευθέρια επαγγέλματα (κωδ. 501)	61.998,71
Εισόδημα από ακίνητα καταστημάτων γραφείων κλπ (κωδ. 105)	0,00
Ανάλωση κεφαλαίου (κωδ. 787)	0,00
Άθροισμα εισοδημάτων	61.998,71
ΜΕΙΟΝ	
Αγορές ακινήτων βάση ελέγχου	132.272,82
Προσαύξηση διαφοράς τεκμηρίων	70.274,11

Σημείωση : Στην χρήση αυτή ο ελεγχόμενος δεν δήλωσε ανάλωση κεφαλαίου και για τον λόγο αυτό φορολογείται και για την προσαύξηση διαφορά τεκμηρίου.

Σημειωτέον εδώ είναι ότι σε περίπτωση που η διαφορά μεταξύ του εισοδήματος που δηλώθηκε από το φορολογούμενο, τη σύζυγό του και τα πρόσωπα που τους βαρύνουν και της συνολικής ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης αυτών είναι μικρότερη από ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) του εισοδήματος που δηλώθηκε με την αρχική εμπρόθεσμη δήλωσή τους το ίδιο έτος το τεκμήριο με βάση την συνολική δαπάνη, που υπολογίζεται, σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 17, **δεν εφαρμόζεται**. Στην προκειμένη περίπτωση όμως εφαρμόζεται διότι υπερβαίνει κατά πολύ το δηλωθέν εισόδημα. Για έχει

ισχύ η διάταξη θα έπρεπε στο παράδειγμά μας η προσαύξηση διαφοράς τεκμηρίων να μην υπερβαίνει τις 12.399,42 (=61.998,71 X 20%).

8.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΑΠΟΚΤΗΘΕΝΤΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Παράδειγμα 1^ο Κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό.

Πραγματοποιήθηκε έλεγχος από την φορολογική αρχή σε Ανώνυμη εταιρία στα αντίγραφα κίνησης του τραπεζικού λογ/σμού της εταιρίας με αριθ.-461 που τηρούσε στην Τράπεζα Πειραιώς. Ο τότε έλεγχος επικεντρώθηκε σε μία ανάληψη μετρητών ύψους **810.000 €** που πραγματοποιήθηκε από τον ανωτέρω λογ/σμό της εταιρίας στις 01/12/2004. Με έγγραφο η Τράπεζα Πειραιώς απάντησε ότι «.....**από το ποσό των 810.000 € που ανελήφθησαν , το ποσό των 800.000 € κατατέθηκαν στον υπ' αριθ.-926 λογ/σμό επ' ονόματι του X φυσικού προσώπου.**» Η εν λόγω κατάθεση έγινε από υπάλληλο της εταιρίας. Από την εξέταση του εν λόγω λογ/σμού προέκυψε ότι το ποσό των 800.000 € αναλήφθηκε από τον X στις 15/12/2004 με έκδοση **ισόποσης τραπεζικής επιταγής**. Η επιταγή (η οποία εκδόθηκε σε διαταγή του X) κατατέθηκε την 16-12-2004 στην εμπορική Τράπεζα και χρησιμοποιήθηκε για την αγορά ακινήτου μεγάλης αξίας από το X φυσικό πρόσωπο. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι το ποσό αυτό προερχόταν από παράνομη δραστηριότητα της Α.Ε. στην προκειμένη περίπτωση υπερτιμολόγηση για την εισπραξη επιδότησης από το Ελληνικό Δημόσιο.

Ο έλεγχος προσδιόρισε αυτό ορθά ως **προσαύξηση περιουσίας** στον ελεγχόμενο υπό την μορφή καταθέσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 48 παρ. 3 του ν.2238/1994 όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 15 παρ. 3 του Ν.3888/2010.

Το παράδειγμα αυτό δίνεται προκειμένου να κατανοηθεί ότι η ανάλωση κεφαλαίου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κάλυψη χρήματος από παράνομες δραστηριότητες και συνεπώς εδώ δεν έχει εφαρμογή.

Παράδειγμα 2^ο Αποταμιεύσεις σε τραπεζικό λογ/σμό

Από καταγγελία που έγινε σε φυσικό πρόσωπο για το ύψος των καταθέσεών του, η ελεγκτική αρχή μετά από έλεγχο του υπολοίπου των τραπεζικών λογ/σμών του εν λόγω φυσικού προσώπου διαπίστωσε ότι το πραγματικό υπόλοιπο των τραπεζικών λογ/σμών του ελεγχόμενου ανέρχεται στο ύψος των 250.000 € . Μετά την ολοκλήρωση των ελεγκτικών επαληθεύσεων η ελεγκτική αρχή κοινοποίησε Σημείωμα ελεγκτικών διαπιστώσεων του άρθρου 28 του Ν.4174/2013 προκειμένου το φυσικό πρόσωπο να λάβει γνώση και να δικαιολογήσει την αποταμίευση αυτή. Ο ελεγχόμενος κατέθεσε υπόμνημα

στο οποίο είχε συνημμένη και ορθά συμπληρωμένη την κατάσταση ανάλωσης κεφαλαίων προηγούμενων ετών. Από την κατάσταση αυτή διαπιστώθηκε ότι ο ελεγχόμενος δούλευε νόμιμα και εισέπραττε μεγάλα ποσά από μισθούς σε μεγάλη εταιρία της οποίας ήταν υψηλό στέλεχος. Τα χρήματα αυτά είχε δηλώσει σε όλες τις προηγούμενες χρονιές και είχε ήδη φορολογηθεί για ποσό πολύ μεγαλύτερο του παραπάνω ποσού. Για τον λόγο αυτό το ποσό των αποταμιεύσεων καλύπτεται από τα ήδη φορολογηθέντα εισοδήματά του και δεν υπόκειται εκ νέου σε φορολογία.

Παράδειγμα 3^ο Έμβασμα στο εξωτερικό

Από έλεγχο που έγινε από ελεγκτική αρχή διαπιστώθηκε ότι φυσικό πρόσωπο έστειλε έμβασμα στο εξωτερικό ύψους 900.000 € σε κράτος της ευρωπαϊκής ένωσης. Μετά την ολοκλήρωση των ελεγκτικών επαληθεύσεων η ελεγκτική αρχή κοινοποίησε Σημείωμα ελεγκτικών διαπιστώσεων του άρθρου 28 του Ν.4174/2013 προκειμένου το φυσικό πρόσωπο να λάβει γνώση και να δικαιολογήσει την κατοχή των χρημάτων. Ο ελεγχόμενος προσκόμισε κατάσταση ανάλωσης κεφαλαίου ύψους 500.000 € και υπόλοιπο στον τραπεζικό του λογ/σμό την 31/12/1999 ύψους 400.000 €. Ο ελεγκτικός μηχανισμός ορθά δεν δέχθηκε και τα δύο ποσά διότι σύμφωνα με την **ΠΟΛ 1033/21-02-2013** κάλυψη του εμβάσματος με χρηματικά ποσά που υπήρχαν σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στο τέλος του έτους 1999 γίνονται δεκτά εφόσον υπάρχει βεβαίωση από το χρηματοπιστωτικό σύστημα αλλά στην περίπτωση που ο δικαιούχος χρησιμοποιήσει χρηματικά διαθέσιμα δεν μπορεί ρητά να επικαλεστεί και ανάλωση κεφαλαίου προηγούμενων ετών.

Σημειωτέον είναι ότι στην έννοια των χρηματικών ποσών περιλαμβάνονται, εκτός από τις καταθέσεις, και τα επενδυτικά προϊόντα γενικά (ομόλογα, μετοχές, γερως, αμοιβαία κεφάλαια κλπ) για τα οποία προκύπτει από σχετικά αποδεικτικά στοιχεία ότι ήταν διαθέσιμα στο τέλος του έτους 1999 και εκποιήθηκαν-ρευστοποιήθηκαν σε χρόνο προγενέστερο της μεταφοράς χρηματικού ποσού στο εξωτερικό με έμβασμα

Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω παραδείγματα σαφώς συμπεραίνουμε ότι η ορθή χρήση της ανάλωσης κεφαλαίου προστατεύει τους πολίτες από την άδικη και άνιση μεταχείριση της φορολογίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι τα τεκμήρια διαβίωσης και απόκτησης προσδιορίζουν σε πολλές περιπτώσεις το ύψος του φορολογητέου εισοδήματος σε πιο υψηλό επίπεδο από τα πραγματικά. Επίσης από όλα τα παραπάνω συνάγεται ασφαλώς το συμπέρασμα ότι η φορολογική αρχή μπορεί να αποδείξει ότι το συσσωρευμένο χρήμα δεν προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες αλλά από νόμιμο φορολογητέο εισόδημα παλαιότερων ετών. Με τον τρόπο αυτό γίνεται διάκριση μεταξύ των πολιτών – φορολογουμένων των οποίων τα εισοδήματα βρίσκονται σε πλήρη ή όχι αντιστοιχία με τα δηλωθέντα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Τα τελευταία χρόνια υπήρξε ορμητική αλλαγή στο φορολογικό σύστημα της χώρας με σωρεία φορολογικών νομοσχεδίων και τροποποιήσεων από το 2010 ως σήμερα. Η φορολογική διοίκηση σήμερα απομακρύνθηκε από την πρακτική των τυχαίων ελέγχων εισάγοντας με τον νέο Κώδικα φορολογικής διαδικασίας φορολογικούς ελέγχους «με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή εξαιρετικά με άλλα κριτήρια τα οποία καθορίζονται με πράξη του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων. Εισάχθηκαν νέες τεχνικές ελέγχου οι οποίες όμως είναι σε αρχικό στάδιο και είναι φυσικό να δημιουργούν προβλήματα στο ήδη πονεμένο φορολογικό σύστημα. Αναπτύχθηκε ο έλεγχος των τραπεζικών καταθέσεων χωρίς όμως να υπάρχει η απαιτούμενη βοήθεια από το τραπεζικό «απόρρητο ως προσφάτως» σύστημα. Οι ελεγκτικοί μηχανισμοί δεν εκπαιδεύτηκαν ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στα νέα καθήκοντα ούτε τελειοποιήθηκαν τα ηλεκτρονικά εργαλεία που διαθέτουν. Για τον λόγο αυτό στις υποθέσεις που ελέγχθηκαν με τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου παρατηρήθηκαν αμφισβητήσεις και αντιδικίες με την φορολογική διοίκηση και έτσι πολλές από αυτές κατέφυγαν στην δικαιοσύνη προκειμένου να δοθούν λύσεις. Ειδικότερα το τελευταίο θέμα έχει εξελιχθεί σε πεδίο σφοδρότατης θεωρητικής και νομολογιακής αντιπαράθεσης καθώς η πολιτεία έχει δρομολογήσει αυστηρή στάση απέναντι σε όσους φέρονται να απέκρυψαν εισοδήματα. Αποτέλεσμα αυτών είναι να χαθεί ένα μεγάλο μέρος της φορολογίας ή να αδικηθούν Έλληνες φορολογούμενοι.

Δραματική συνέπεια όλων αυτών είναι να μην είναι σε θέση να αφομοιώσουν τις αλλαγές αυτές ούτε οι λογιστές ούτε οι δικηγόροι ούτε καν οι βουλευτές και φυσικά πολύ λιγότερο οι φορολογούμενοι. Έτσι φτάσαμε στο σημείο οι τελευταίοι να αγνοούν τις δυνατότητες που έχουν να προστατευθούν.

Ένας από τους τρόπους να προστατευτούν οι πολίτες είναι η ορθή χρήση των κωδικών της ανάλωσης κεφαλαίου. Επίσης η ανάλωση κεφαλαίου είναι χρήσιμη και για την φορολογική αρχή προκειμένου να αποδείξει ότι το συσσωρευμένο χρήμα δεν προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες αλλά από νόμιμο φορολογημένο εισόδημα. Με τον τρόπο αυτό γίνεται διάκριση όλων όσων διακίνησαν σημαντικά χρηματικά ποσά, τα οποία δεν βρίσκονταν σε πλήρη αντιστοιχία με τα δηλωθέντα ετησίως εισοδήματα. Η ανεξάντλητη ειδησεογραφία των τελευταίων ετών σχετικά με τις λίστες lagart κλπ καταδεικνύει την

δυναμική του συγκεκριμένου θέματος. Μέσω της ανάλωσης κεφαλαίου του ήδη νομίμως φορολογημένου εισοδήματος γίνεται διάκριση μεταξύ των φορολογουμένων που μπορούν να δικαιολογήσουν τα αποκτήματά τους και αυτών που δεν μπορούν να αποδείξουν την νομιμότητα της πηγής απόκτησης των κεφαλαίων. Δεν είναι πια δυνατόν, μέσα σ' αυτά τα χρόνια που η οικονομία της χώρας δοκιμάζεται υπό την απειλή χρεοκοπημένου καθεστώτος, να συνεχίζονται εσφαλμένες αξιολογήσεις και αδικίες εκ μέρους της φορολογικής νομοθεσίας.

Η σημαντικότερη αδικία που άπτεται του θέματος της διπλωματικής εργασίας είναι τα λεγόμενα «τεκμήρια διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων». Σημαντική μερίδα φορολογουμένων καλούνται, κάθε χρόνο, να καταβάλλουν υπέρογκους φόρους εισοδήματος, εξαιτίας του γεγονότος ότι τα τεκμήρια διαβίωσης και απόκτησης περιουσιακών στοιχείων προσδιορίζουν το ύψος του φορολογητέου εισοδήματός τους σε πολύ πιο υψηλό επίπεδο από το πραγματικό. Ταυτόχρονα, τα τεκμήρια προσδιορίζουν τα εισοδήματα πολλών οικονομικά αδύναμων φορολογουμένων σε επίπεδα υψηλότερα από τα όρια που έχουν καθοριστεί με διάφορους νόμους.

Μια από τις αιτίες για τον παραλογισμό κατά τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος είναι κυρίως οι στρεβλώσεις που προκάλεσαν οι διατάξεις για την εφαρμογή των τεκμηρίων διαβίωσης. Οι στρεβλώσεις αυτές δεν έχουν αντιμετωπιστεί στο σύνολό τους από την κυβέρνηση με αποτέλεσμα κάθε χρόνο χιλιάδες οικονομικά εξαθλιωμένοι φορολογούμενοι με ετήσια πραγματικά εισοδήματα κάτω από τα όρια της φτώχειας να καλούνται να πληρώσουν υψηλά ποσά φόρου εισοδήματος μεγαλύτερα των 2.000 ευρώ!

Όπως παγίως συμβαίνει εδώ και χρόνια, το συνολικό οικογενειακό εισόδημα υπολογίζεται με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης, με αποτέλεσμα να χάνεται και το δικαίωμα των επιδομάτων στις ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες.

Ο νόμος λοιπόν καθορίζει ένα γενικό πλαίσιο και η μεμονωμένη περίπτωση κάθε πολίτη εμπίπτει στο πλαίσιο αυτό ανάλογα με τα προσωπικά του πραγματικά περιστατικά. Η πολυετής οικονομική κρίση η οποία οδήγησε την χώρα στα μνημόνια έχει ως αποτέλεσμα την συρρίκνωση ή ακόμη και την εξαφάνιση των εισοδημάτων μεγάλης μερίδας Ελλήνων φορολογουμένων. Έτσι νόμιμα πλέον αποκτήματα του παρελθόντος όπως αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού, κατοικίες κύριες και εξοχικές δεν μπορούν να διατηρηθούν λαμβάνοντας υπόψη τις αντικειμενικές δαπάνες όπως σήμερα ονομάζονται τα πρώην τεκμήρια.

Για να αποφύγουν λοιπόν οι πολίτες τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματός τους σε εξωπραγματικά επίπεδα με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες, οι φορολογούμενοι πρέπει να βρουν τρόπους να καλύψουν την πρόσθετη διαφορά που προκύπτει μεταξύ του πραγματικού εισοδήματός τους και του πιο υψηλού ποσού εισοδήματος που προσδιορίζουν τα τεκμήρια. Αυτό μπορεί να γίνει με πολλούς εναλλακτικούς τρόπους ένας εκ των οποίων είναι η χρήση των κωδικών της δήλωσης της ανάλωσης κεφαλαίου που διαπραγματεύτηκε η εν λόγω διπλωματική εργασία .

Η φορολογική πρακτική των τεκμηρίων των τελευταίων σαράντα ετών περίπου αποβλέπει κατά κύριο λόγο στην αντιμετώπιση των αδυναμιών του φορολογικού συστήματος.

Η λύση σε όλα αυτά δεν είναι ασφαλώς η κάθετη εφαρμογή εύκολων λύσεων που απορρέουν από διατάξεις. Για να δώσουμε ένα μικρό παράδειγμα όλη αυτή η υπερφορολόγηση των μεσαίων και μικρών εισοδημάτων καθώς και η φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας (πόθεν έσχες , τεκμήρια κλπ) η οποία ήταν ιδιαίτερα έντονη την τελευταία πενταετία συνέβαλλε και αυτή στην αποεπένδυση της αγοράς.

Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι η ηλεκτρονική εφαρμογή του περιουσιολογίου στο οποίο θα καταγράφεται το σύνολο των κινητών και ακίνητων περιουσιακών στοιχείων των φορολογούμενων, συμπεριλαμβανομένων των καταθέσεων ελπίζουμε ότι θα φέρει σταδιακά την κατάργηση του τρόπου υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας. Το γεγονός αυτό ίσως αποκαταστήσει σε κάποιο βαθμό το αίσθημα της δικαιοσύνης. Είναι προφανές ότι η κατοχή ενός αυτοκινήτου ή ενός σπιτιού, δεν μπορεί να αποτελεί απόδειξη φοροδιαφυγής (ίσως ένδειξη) σε περίπτωση που ο ιδιοκτήτης εμφανίζει χαμηλά έσοδα. Επίσης, οι «νόμιμοι» τρόποι για να δικαιολογήσει κάποιος την απόκλιση των τεκμηρίων, έχουν εμπλουτιστεί σε τέτοιο βαθμό που οι «υποψιασμένοι» φροντίζουν και καλύπτουν τα νώτα τους, ενώ την πληρώνουν οι «ανυποψίαστοι».

Τέλος είναι σε όλους κατανοητό ότι η πολυπλοκότητα, όχι μόνο του θέματος της εν λόγω διπλωματικής εργασίας, αλλά όλου του φορολογικού συστήματος και της γραφειοκρατίας δημιουργεί παραμορφώσεις που δυσκολεύουν την αύξηση και την δίκαιη συλλογή φόρων.

Ως επίλογο θα ήθελα να τονίσω ότι το φορολογικό σύστημα πρέπει να ανταποκρίνεται πλήρως στον θεμελιώδη κανόνα του άρθρου 4, παρ. 5 του Συντάγματος, κατά τον οποίο: *«Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις*

δυνάμεις τους». Δηλαδή στον κανόνα ο οποίος εγγυάται και τη φορολογική δικαιοσύνη υπό την αναλογική της διάσταση.

Βιβλιογραφία

1. Ελληνική Βιβλιογραφία

- Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) « Gsis.gr» και «Πόθεν Έσχες» «taxis net»
- Απόστολος Λιόλιος «Τεκμήρια Δαπανών Διαβίωσης και Πόθεν Έσχες » Εκδόσεις 2013
- Αρ. Πρ. ΔΕΑΦ Α΄ 1144110 ΕΞ 2015 ΘΕΜΑ: Διευκρινήσεις για θέματα ανάλωσης κεφαλαίου προηγούμενων ετών και προσαύξησης περιουσίας.
- Γκίνογλου Δημήτριος «Φορολογική Λογιστική Ι» και «Φορολογική Λογιστική ΙΙ» Έκδοση Θεσσαλονίκη 2014
- Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης «Εγχειρίδιο με θέμα ΔΦΔ» του εισηγητή Μπέλεση Χ. Δημητρίου.
- Ιωάννης Βράνης «Πόθεν έσχες» Ιούλιος 2013 Εκδόσεις ΑΡΙΩΝ Α.Ε.
- Κωνσταντίνος Καλημεράκη, «Έλεγχος Περιουσιακής Κατάστασης (Πόθεν έσχες) Δημ. Υπαλλήλων»
- Κωνσταντίνος Δημ. Γραβιάς «Η ανάλωση Κεφαλαίου Θεωρία και Πράξη» 3^η έκδοση Μάρτιος 2014 Επιστημονικές Εκδόσεις taxheaven.
- Νεγκάκης Χρήστος , Ταχυνάκης Παναγιώτης «Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου» Εκδόσεις Διπλογραφία Αθήνα 2013, EPSILONNETA.E. 2011
- Φορτσάκη Θ. Φορολογικό δίκαιο , Αθήνα : Αντ. Σάκκουλας, έκδοση 2008.
- Νόμος 4174/2013 (Κώδικας φορολογικής διαδικασίας) , ΦΕΚ 170/26-07-2013
- Νόμος 4172/2013 (Νέος Κώδικας φορολογίας εισοδήματος) ΦΕΚ Α' 167/23-07-2013
- Νόμος 2238/1994 (Κώδικας φορολογίας εισοδήματος) , ΦΕΚ Α΄151/16-09-1994
- Νόμος 3888/2010, Φ.Ε.Κ. 175/Α΄ 30-9-2010 Εκούσια κατάργηση φορολογικών διαφορών, ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών, διατάξεις για την αποτελεσματική τιμωρία της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις
- Νόμος 4172/2013 (Κώδικας φορολογίας εισοδήματος) , ΦΕΚ 127/23-07-2013
- Νόμος 3842/2010 Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις , ΦΕΚ Α' 58/23-04-2010

Νόμος 3763/2009 Ενσωμάτωση Οδηγιών 2006/98/ ΕΚ, 2008/8/ΕΚ και 2007/ 74/ΕΚ, διατάξεων των Οδηγιών 2006/112/ΕΚ και 2006/ 69/ΕΚ, διατάξεις φορολογίας εισοδήματος, κεφαλαίου, ΦΠΑ και λοιπών φορολογιών και λοιπές διατάξεις.

Ν. 2948/2001 (ΦΕΚ Α 242/19-10-2001) Κυκλοφορία τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ και φορολογικές ρυθμίσεις για την εισαγωγή του ευρώ.

Νόμος 2459/1997 Κατάργηση φορολογικών απαλλαγών και άλλες διατάξεις

ΠΟΛ 1050/2014 του Υπ. Οικ. με θέμα: 'Καθορισμός του περιεχομένου και του τρόπου εφαρμογής των τεχνικών ελέγχου των περιπτώσεων β', γ' και ε' της παραγράφου 1...'

Πολ. 1076/26-03-2015 Θέμα : Οδηγίες για την εφαρμογή του εναλλακτικού τρόπου υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας εισοδήματος (άρθρα 30-34 Ν.4172/2013)

2. Ξένη Βιβλιογραφία

Rettig P”Charles. “Overview: Indirect Methods of Determining Taxable Income” February- March 2014

Swedish Tax Agency “Taxes in Sweden 2012” An English Summary of Tax Statistical Yearbook of Sweden, December 2012.

Jacobs Arturo, “Detailed Guidelines for Effective Tax Administration in Latin America and the Caribbean: Chapter 9. Fraud Investigations”, USAID Leadership in Public Financial Management, August 2013.

Price E. Charles and Weld G. Leonard, “Income Reconstruction” The CPA Journal, August 1998.

Hodsdon Nicole, “Hidden Reserves: How Much is Your Debtor Drowing from the Underground Economy?”, MCAA child Support Conference, May 2014.

Biber Edmund , “Revenue Administration : Taxpayer Audit- Use of Indirect Methods” ,International Manetary fund, fiscal Affairs Department, April 2010.

Coenen Tracy, “Lifestyle Analysis in Criminal cases : Proving Income Without Full Documentation, www.sequenceunc,comm , February 2010.

Taylor F.John and Schneider N.Kent, Uncovering Hidden Assets”, The National Public Accountant, May 1993

Organization for Economic Co-operation and Development(OECD) “Strengthening Tax Audit Capabilities : Innovative Approaches’ to Improve the Efficiency and Effectiveness of Indirect Income Measurement Methods” , Prepared by form an Tax Administration’s Compliance Sub-group, October 2006.

3. Ηλεκτρονικές Πηγές

Πηγή: www.Taxheaven ©

Πηγή : www.e-forologia¹

Πηγή : www.e-forologia epsilon on line τράπεζα

Πηγή : [www.gpal@naftemporiki.gr](mailto:gpal@naftemporiki.gr) (άρθρο :Γιώργου Παλαιτσάκη)

Πηγή : www.forin.gr

Πηγή : www.taxspirit.gr

Πηγή: www.moneyguru.gr

Πηγή : www.nsk.gr